

Gazeta
1991-yil
21-martdan
chiqa boshlagan

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasining nashri • 2013-yil 14-fevral, payshanba № 19-20 (3213)

Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудига 530 йил тўлди

«Олим бўлсанг — оламникисан...»

Буюк бобокалонимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг таваллуд куни муносабати билан мамлакатимизда турли тадбирлар, илмий анжуманлар бўлиб ўтмоқда. Халқаро Бобур фонди раиси Зокиржон МАШРАБОВ билан бу борада амалга оширилаётган ишлар ҳақида суҳбатлашдик.

— Мустақиллик шарофати, қолаверса, бобуршуносларнинг саъй-ҳаракати туфайли Бобурни том маънода ўз Ватанига «олиб келиш»га мушарраф бўлдик, — деди суҳбатдошимиз. — Фондимиз томонидан уюштирилган 20 та экспедиция сафарлари натижасида Бобур Мирзо ҳақида жаҳон бобуршунослари томонидан яратилган илмий ва бадиий асарлар тўпланди. Улар «Бобур ва жаҳон маданияти» музейига жамланиб, илмий истеъмолга киритилди. Жумладан, «Бобурнома»нинг чигатой-турк тилида ёзилган Ҳайдаробод музейидаги асл нусхасидан намуна келтирилди.

«Хатти Бобурий» ёзувида битилган Қуръони Каримдан нусха олинди. «Куллийети Бобур» асарининг Техрон нусхасига ҳам эга бўлдик.

Бобур номидаги Миллий боғда сўнгги йилларда ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари олиб борилиб, маънавият маркази, обсерватория, иккита музей, интернет-кафе ташкил этилди. Андижон шаҳрида жаҳон бобуршунослари иштирокида 2 марта халқаро анжуман ўтказдик.

2012 йил Бобур таваллудининг 530 йиллик санасига тайёргарлик даври бўлди. Иккита халқаро анжуман, жум-

ладан, Ҳиндистон ҳамда Туркияда бўлиб ўтган илмий симпозиумларда иштирок этдик. Бу йил эса Бобур энциклопедиясини яратишдек яна бир орзуимиз амалга ошди. Мазкур ишга академик Азиз Қаюмов, профессор Абдулла Аъзам бошчилик қилишмоқда. Ҳозирда энциклопедия чоп этилиш арафасида. Умид қиламизки, яқин 2-3 ойда китобхонлар эътиборига ҳавола этилади. Шунингдек, Бобур юбилейига атаб Хондамирнинг «Ҳабиб ус- сияр», шунингдек, «Бобур — йўлбарс», «Андижоннинг қадимий ва ўрта асрлар тарихи» асарлари нашрдан чиқарилмоқда.

Фонд қошида тузилган халқаро Бобур илмий экспедицияси ҳозирга қадар чет элларга уюштирилган сафарлар туфайли, Бобур ва бобурийлар кўлөзма асарлари, чет эл олимларининг бадиий ва илмий китобларидан 400 дан ортиқ намуналар «Бобур ва жаҳон маданияти» музейидан муносиб жой олди. 36 тилга ўғирилган «Бобурнома»нинг инглиз, француз, испан, немис, араб, турк, форс ва бошқа тиллардаги таржималари, «Бобурнома», «Тарихи Рашидий», «Ҳумоюннома», туркий тилдаги «Тарихи Рашидий» (Хитойдан) ва бошқа ноёб асарлар олиб келинди. Илмий экспедициялар мобайнида дунёнинг 40 дан ортиқ мамлакатларида бўлиб, жаҳон цивилизациясига улкан ҳисса қўшган ҳамюртларимиз Абу Али ибн Сино (Эрон), Ал-Фарғоний (Миср Араб Республикаси), Абу Наср Форобий (Сурия), Абу Райҳон Беруний, Мавлоно Лутфий, Алишер Навоий, Ҳусайн Бойқаро, Камолиддин Бехзод, Абдурахмон Жомий, Бобораҳим Машраб (Афғонистон), Али Қушчи (Истамбул, Туркия), Баҳодиршоҳ II Зафар (Рангун, Бирма) ва бошқа юзлаб аждодларимизнинг мақбаралари зиёрат қилинди. Ўзбек мумтоз шоири Мавлоно Лутфийнинг йўқ бўлиб кетган қабри топилиб, унинг мақбараси ва сағана тоши тайёрланди. Экспедициянинг навбатдаги сафарида Ҳирот шаҳрига яқин Нангобод (собик Деҳи Канор) қишлоғида қуриб битказилди. Афғонистон раҳбарияти ва халқи бу хайрли иш учун Фондга ўз миннатдорчилигини билдирди. Ҳиндистон, Покистон ва Англия давлатларида Бобурийлар сулоласининг сўнгги вакиллари топишга муяссар бўлдик. Сафарлар давомида қарийб 30 та ҳужжатли филм тасвирга туширилди ҳамда телевидение орқали намоиш этилди.

— Бобур фаолияти ва ижодининг кенг жамоатчиликка ҳали номаълум жиҳатлари, адабий ва маънавий меросини тақдим этиб, Фонд катта савоб ишларга доҳил бўлмоқда. Бу ҳусусдаги ишларга ҳам тўхталиб ўтсангиз.

(Давоми 12-саҳифада).

Жараён

Маҳалла
обод —
турмуш
фаровон
3-саҳифа ▶

Фаолиятга назар

Касаба
уюшмалари
меҳнаткаш-
ларнинг
ҳамкори
ва таянчи

4-5-саҳифалар ▶

Сўраган эдингиз

Мерос
олишга ким-
лар ҳақли?

6-саҳифа ▶

Йўл ҳаракати
хавфсизлиги учун

Техниканг
соз бўлсин

7-саҳифа ▶

Овчи ҳикоялари

Тулки
изидан

10-саҳифа ▶

Саломатлик
сабоқлари

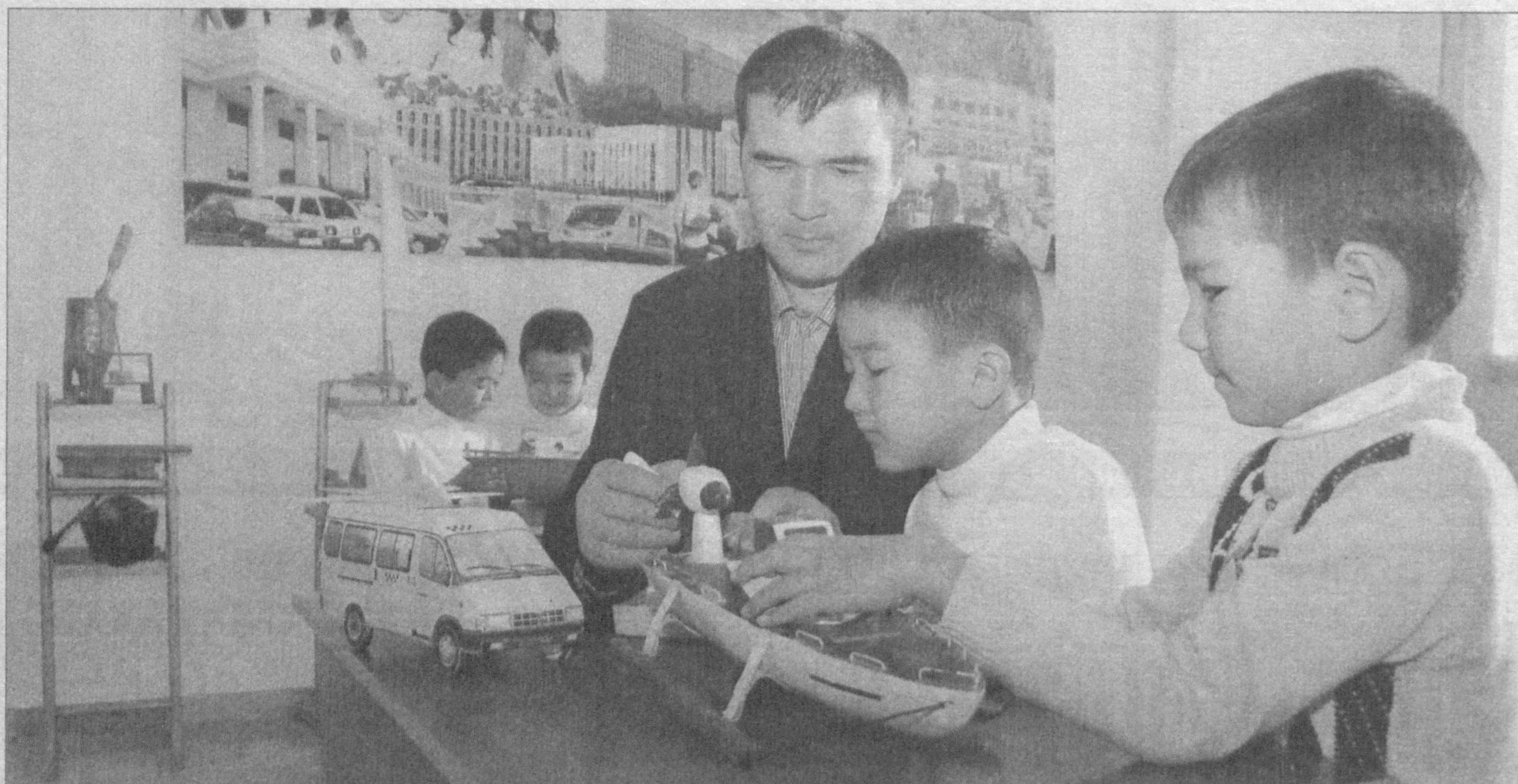
Руҳий мадад
даркор

11-саҳифа ▶

Олам ва одам

«Нуж билан
учрашувга
тайёرمىз»

15-саҳифа ▶

ИҚТИДОРЛИ БОЛАЛАР МАСКАНИ

Нукус шаҳридаги «Баркамол авлод» маркази иқтидорли ўғил-қизларнинг сеvimли масканига айланган.

Замонавий шарт-шароитга эга марказда техник ижодиёт, бадиий ва ўлкашунослик йўналишларида 15 та тўғарак ташкил этилган. Айти пайтда бу ерда 430 нафар ўқувчи дарсдан сўнг бўш пайтини самарали ўтказиб, илмий ва ижодий салоҳиятини ривожлантирмоқда.

Марказга тажрибали педагоглар жалб қилинган. Улардан сабоқ олаётган ўқувчи-ёшлар орасида нуфузли танловларда муваффақият қозонаётганларнинг сафи кенгайиб бораётди.

Суратда: Нукус шаҳридаги «Баркамол авлод» марказида.

Мақсад ҲАБИБУЛЛАЕВ
(ЎЗА) олган сурат

Жиззах транспорт ва алоқа коллежида «Ёшлар одам савдоси ҳамда ОИВ/ОИТСга қарши» деб номланган акция бўлиб ўтди.

Акция «Истиқболли авлод» ёшлар ахборот-маърифат маркази, «У-PEER» Ёш тенгдошлар таълими тармоғи, вилоят ОИТСга қарши курашиш маркази, «Камолот» ЁИХ Жиззах вилоят бўлими Кенгаши ҳамда шаҳар ҳокимлиги Ахборот хизмати билан ҳамкорликда ташкил этилди.

ҲАЁТ ЧОРРАҲАСИДА

Тадбирнинг асосий мақсади талаба-ёшлар қалби ва онгида турли гоъвий-ахборот таҳдидларга нисбатан маънавий иммунитетни шакллантириш, уларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, одам савдосига қарши курашиш тўғрисидаги тушунчаларини янада бойитиш эди.

Акция давомида ёшлар ўртасида интерфаол усулда тенгдош-тенгдошга таъминли асосида давра суҳбати ташкил қилиниб, қонуний миграция ва соғлом турмуш тарзи тарғиб қилинди. Тадбирда 500 нафар талаба иштирок этди. Тренерлар томонидан ёшларни одам савдоси жабрдийдалари бўлиб қолишларига йўл қўймаслик, мигрантлар орасида ОИВ/ОИТС билан зарарланган инсонларга нисбатан бефарқ бўлмаслик тўғрисида маълумот берилди.

— Сир эмас, сўнгги пайтларда юртимизда айрим қўштирноқ ичидаги ишбилармонлар ўзгаларнинг ишончига кириб, уларни қўшни давлатларга ишга таклиф этишмоқда. Бунинг оқибатида одам савдоси, айниқса, аёллар ва болалар савдоси билан боғлиқ жиноятлар содир бўлмоқда, — дейди «Истиқболли авлод» ёшлар ахборот-маърифат маркази ижрочи директори Дилшод Ўринбоев. — Шу боисдан ўтказилаётган акцияда ана шу иллатга қарши ёшлар биргаликда курашишлари лозимлигини алоҳида таъкидлаяпмиз.

Акция дастури доирасида ўқувчилар «Ҳаёт чорраҳаси» деб номланган ахборот саёҳатида қатнашдилар.

Х. ФОЗИЛОВ,
Жиззах шаҳар ҳокимлиги
Ахборот хизмати раҳбари

Ижтимоий шериклар фаолиятдан

САРҲИСОБ

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Марказий Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Уни Кенгаш раиси А. Шайхов бошқарди.

Тадбирда палата томонидан 2012 йил — Мустаҳкам оила йилида амалга оширилган ишлар сарҳисоб қилиниб, 2013 йил — «Обод турмуш йили»даги режалар бўйича вазифалар белгилаб олинди.

Асосий эътибор Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда 2013 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишлари муҳокамасига бағишлаб ўтказилган мажлисида Президентимиз томонидан белгилаб берилган долзарб вазифалар ижросига қаратилди. Бундан ташқари, 2012 йилда қабул қилинган «Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонун ҳамда янги таҳрирда қўлланилаётган «Оилавий тадбиркорлик тўғрисида»ги, «Рақобат тўғрисида»ги, «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунлар мамлакатимизда ишбилармонлик муҳитини шакллантиришда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилиши хусусида сўз юритилди. Мазкур Қонунларга биноан имзоланган «Ишбилармонлик муҳитини тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, «Статистик, солиқ, молиявий ҳисоботларни, лицензияланадиган фаолият турларини ва рухсат бериш тартиб-тамойилларини тубдан қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент Фармонлари ҳамда бошқа қарорларнинг аҳамияти, иқтисодиётимизнинг юқори суръатлар билан ривожланишида кичик бизнеснинг ўрни тўғрисида ҳам тўхталиб ўтилди.

Ўтган йил Савдо-саноат палатаси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган устувор вазифаларни амалга оширишда изчил фаолият юритиб, жами 116 та норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаларини ишлаб чиқишда иштирок этди. Республика бўйича ўтказилган «Тадбиркор куни» тадбирида

34 488 нафар киши қатнашди. Бизнесни юритиш масалалари бўйича 9905 та мурожаат ўрганилиб, аксарияти ижобий ҳал этилди. Республика бўйича 194 та шаҳар ва туманда Жамоатчилик Кенгашларининг 1342 аъзоси иш олиб борди. 421 та ишонч қутилари ўрнатилиб, 597 та аниқ мурожаатлар қабул қилинди. Тадбиркорлар билан 1589 марта учрашув ташкил этилди. Уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлаш мақсадида Савдо-саноат палатаси ходимлари назорат қилувчи органлар ўтказган 1680 та хўжалик субъектини текшириш жараёнларида қатнашди. 171 та корхонага умумий қиймати 12,8 млн. АҚШ долларига тенг минитехнология ва асбоб-ускуналари топиш ҳамда харид қилишда қўмаклашиб, тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб қилиш мақсадида чет эл капитални иштирокидаги 49 та корхона, шу жумладан, 20 та қўшма, 29 та хорижий компанияни ташкил этишда актив фаолият кўрсатди. 646 нафар тадбиркорнинг хорижда (Германия, Хиндистон, Эрон, Туркия, Туркменистон, Малайзия, Хитой ва бошқа мамлакатларда) бўлиб ўтган 55 та кўргазма ва ярмаркалардаги иштироки таъминланди. Ташкил этилган ўқув курсларида 33 108 нафар тадбиркор ўқитилди. Қисқа муддатли ўқув дастурлари ва хорижга малака ошириш сафарлари доирасида, шу жумладан, Германия-Ўзбекистон бошқарув кадрларини тайёрлаш дастурида 128 киши иштирок этди.

Мажлис якунида келгуси вазифалар белгиланиб, муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Шарофат НОРКУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

Сурхондарё томонларда

ҚУМҚЎРҒОНДА ЯНГИ ЗАВОД

Қумқўрғонлик Санжар Чориев «Санжар Сарбон» масъулияти чекланган жамиятини ташкил этиб, ишлаб чиқаришнинг турли соҳалари бўйича кичик цехлар ташкил этганди. Энди эса қиймати бир миллиард сўм бўлган хитой технологиясини келтириб, тош-шағал майдалаш заводида ишга туширди.

— Завод «Жалоир» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудидagi ташландиқ жойда барпо этилди, — дейди С.Чориев. — Унинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш мақсадида 120 миллион сўмга 3 куб метр тош-шағал юклагич техникаси, ҳар бири 130 миллион сўмлик 3 та «ФОТОН» юк ташиш автомашинаси харид қилдик. Ишлар яхши йўлга қўйилиб, 6 та янги иш ўрни яратилди. Айти вақтда соатига 50 куб метр тош-шағал майдаланяпти.

Илк маҳсулот Жарқўрғон темир бетон заводи ҳамда Қизирик давлат унитар корхоналарига етказиб берилди.

БОЛАЛАР УЧУН БАССЕЙН

Қумқўрғон туман марказидаги «Наврўз» маданият ва истироҳат боғи ҳудудида «Болалар спорти» жамғармаси режаси асосида замонавий чўмилиш ҳавзаси қурила бошланди. Уни «Бинокор» масъулияти чекланган жамияти қурувчилари барпо этмоқда.

— Умумий қиймати 1,9 миллиард сўм бўлган, 36 х 27 ҳажмдаги бассейн Мустақиллигимизнинг 22 йиллиги байрами арафасида ишга тушади, — дейди туман ҳокими, туман «Болалар спорти» жамғармаси раиси Жалғош Маматмўминов.

ИШЛАРИ ЮРИШЯПТИ

Термиз шаҳридаги тадбиркор Бобур Норҳамидов раҳбарлик қилаётган «Тоҳиржон» хусусий корхонаси асосан темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган бўлиб, айти чоғда томёпқич плита, пойдевор блоклари сингари ўндан зиёд турли темир-бетон буюмлар ишлаб чиқарилмоқда.

Ўтган йил корхонада 1 миллиард сўмлик маҳсулот тайёрланди.

— Жорий йилдан бошлаб, ишимиз янада кўпайди. Харидорларимиз сони ортди. Ҳафтасига 50 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаряпмиз, — дейди Б. Норҳамидов.

ШЕРОБОДЛИК ЧЕВАРЛАР

Шеробод туман «Сеплон» қишлоқ фуқаролар йиғини тасаруфидagi «Ўрин Гиламбон» маҳалласида яшайдиган якка тартибдаги тадбиркорлар (уй бекалари) Турсуной Қодирова ва Машхура Аликуловлар эзгу ишга қўл уришди.

— 15 йил аввал тикувчиликни бошлаганман. Ўшанда атиги битта тикув машинам бор эди, ҳозир улар сони 6 тага етди. Қишлоқдошларимдан 15 нафар хотин-қизни иш билан таъминлаб, қўлаб буюртмалар олаяпмиз, — дейди Т. Қодирова.

Турсуной Қодирова ўз цехида асосан эркаклар костюм-шими, элита пардалар, аёллар қўйлаклари тикишни йўлга қўйган. Машхура Аликулова эса зардўзлик билан шугулланиб, тўн, яктаклар тикади. Бугунги кунда 6 нафар тенгдошига иш ўргатапти.

Рустам ДАВЛАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Маҳалла обод – турмуш фаровон

«...биз турмушимизни янада обод қилиш вазифасини олдимизга қўяр эканмиз, бир ҳақиқатни чуқур англаб олишимиз зарур. Яъни, ҳаётимизни обод қилишнинг муҳим шarti — бу аввало маҳаллани обод қилиш демакдир».

Ислом КАРИМОВ

Мустаҳкам оила йили «Маҳалла» хайрия жамоат фонди ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолияти самарадорлигини ҳар томонлама ошириш, унинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш йили сифатида тарихга кирди.

Жумладан, Давлат дастури, Президентимизнинг «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари меҳнатини рағбатлантиришга оид кўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2012 йил 9 июл) Фармони, «Ижтимоий нафақалар тайинлаш тартибини янада такомиллаштириш ҳамда оилаларнинг жами даромадлари янада тўлиқ ҳисобга олинишини таъминлаш тўғрисида»ги (2012 йил 7 июн), «Баркамол авлодни тарбиялашда оила институти ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг таълим муассасалари билан ўзаро ҳамкорлигини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2012 йил 19 июн) Қарорлари ижросига алоҳида эътибор қаратилди.

Ўтган йили жамоат фонди бошқаруви томонидан Фонд ҳамда фуқаролар йиғинлари фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган дастурлар ижросини таъминлаш бўйича қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Хусусан, «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги ва «Фуқаролар йиғини раиси (оксоколи) ва унинг маслаҳатчилари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунларининг янги таҳрирдаги лойиҳалари тайёрланди. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳузуридаги 10 та комиссиянинг намунавий низомлари, «Диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи тўғрисида»ги ҳамда «Маҳалла посбони» жамоатчилиги тузилмаси тўғрисида»ги Низомларнинг янги таҳрирдаги лойиҳалари Вазирлар Маҳкамасига киритилди.

Энг муҳими, Фонднинг ҳудудий бўлим ва бўлинмалари томонидан ҳисобот даврида 178 минг 600 дан ортиқ маънавий-маърифий тадбирлар ўтказилиб, уларда 9 минг 900 га яқин фуқаролар йиғинларининг қамраб олинганлиги бўлди. 11 млн. 244 мингдан ортиқ аҳоли жалб этилди. Мазкур тадбирлар оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилди. Айниқса, маҳаллаларда фуқароларнинг маърифий-маданий, ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, ёш авлодни миллий ва маънавий қадриятлар, инсонпарварлик

руҳида тарбиялашга алоҳида аҳамият берилаяпти. Ушбу масалаларга оид 469 мингга яқин тадбирларни ташкил этишда фуқаролар йиғинларига услубий ва амалий ёрдамлар кўрсатилди. Бундан ташқари, кўплаб спорт мусобақалари, кўрик-танловлар ўтказилди.

Фуқароларни ижтимоий-иқтисодий қўллаб-қувватлаш ишлари ҳам эътиборга молик. Фонднинг ҳудудий бўлим ва бўлинмалари томонидан 1300 та кам таъминланган оилага бир бошдан қўрамоқ, 3 минг 300 дан ортиқ оилага 66 мингдан зиёд парранда улашилди. Худудлардаги 123 нафардан зиёд оила қурган 30 ёшгача бўлган «Меҳрибонлик уйи» тарбияланувчиларига 302,3 млн. сўмлик мамлакатимизда ишлаб чиқарилган меҳнат қўлларига ҳадя этилди. Ўтган даврда ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқароларга 442 та ногиронлик аравачаси, 444 нафарига қўлтиқтаёқ, 331 тасига эшитиш мосламаси, 493 тасига ҳасса, 105 тасига протез-ортопедия маҳсулотлари сотиб олиб берилди. 746 нафарига сиҳатгоҳларда соғлигини тиклаш учун йўлланмалар олишда кўмаклашилди.

Шунингдек, маҳаллалардаги 716 та болалар майдончаларини қайта таъмирлаш ва жиҳозлашга ҳамда 188 та янги болалар майдончаларини барпо этишда кўмаклашилди. Мазкур тадбирларга 1 млрд. 23 млн. сўм маблағ жалб этилиб, шунинг 279,5 млн. сўми фонднинг ҳудудий

бўлим ва бўлинмалари ҳисобидан амалга оширилди. Ҳамкор ташкилотлар билан тасдиқланган қўшма қарор ва низомларга асосан, 8 500 тадан ортиқ фуқаролар йиғинларида «Ота-оналар университети» фаолияти йўлга қўйилди.

Фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг давлат бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини олиб бориш тизимидаги вазифалар ижросини таъминлаш билан боғлиқ бир қатор ишларда амалий натижаларга эришилди. Жумладан, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги туман (шаҳар) ҳокимлари томонидан тайёрланган 8 632 та ҳисобот эшитилди. Уларда 9 786 та фуқаролар йиғинларининг иштироки таъминланди. 530 марта халқ депутатлари вилоят, туман (шаҳар) Кенгаши сессияларида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолияти самарадорлигини оширишга оид масалалар муҳокама этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

«Энг намунали диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи», «Маҳалла тарихини ўрганаман» ва «Энг намунали оила» каби кўрик-танловларнинг республика босқичлари кўтаринки руҳда ташкил этилиб, ғолиблар Фонд томонидан муносиб рағбатлантирилди.

Дарвоқе, ўтган йилнинг 28-29 ноябр куни Самарқанд

шаҳрида бўлиб ўтган «Оила институти мустаҳкамлашда фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг роли» мавзусидаги Халқаро илмий-амалий анжуманда маҳалла институти фаолияти Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, давлат ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари билан бир қаторда, АҚШ, Буюк Британия, Франция, Германия, Россия, Жанубий Корея, Япония ва Хитой давлатларидан келган халқаро эксперт мутахассислар томонидан ҳам эътироф этилганлигини таъкидлаш жоиз.

Жорий йилда фаолият самарадорлиги ҳамда ходимларнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва маънавий-маърифий билимларини янада оширишга жиддий аҳамият берилаяпти. Жумладан, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди республика бошқаруви томонидан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар марказлари ва Тошкент шаҳрида Фонднинг ҳудудий тузилмалари ходимларининг касбий малакасини оширишга бағишланган икки кунлик ўқув-семинарлар ўтказилди.

Ўқув машғулотларида бир қатор вазирлик ва идоралар, нодавлат нотижорат ташкилотлари, жумладан, Касаба уюшмалари Федерацияси, Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти ҳудудий тузилмалари вакиллари, жойлардаги олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари ҳамда Фонднинг республика бошқаруви ходимлари иштирок этишаяпти.

Ўқув-семинарларда «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси», Юртбошимизнинг «Юксак маънавият — енгилмас куч» асари, «Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида» китоби ва Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йил-

лигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасининг мазмун-моҳияти чуқур ўрганилиб, уларда белгиланган асосий гоё ва устувор вазифаларни маҳалла фаоллари, кенг жамоатчилик ўртасида тарғиб қилишни самарали ташкил этиш чора-тадбирлари муҳокама этилаяпти.

Шунингдек, соҳага доир бир қатор қонун ва меъёрий ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти, «Оила — маҳалла — таълим муассасаси» ҳамкорлик механизмини кучайтириш, ҳужжатлар билан ишлаш, ижро интизоми ва иш юритиш юзасидан зарур тушунчалар берилаяпти. Фуқаролар йиғинлари ҳузуридаги асосий фаолият йўналишлари бўйича комиссиялар ишини самарали ташкил этиш, қонун ҳужжатларида белгиланган вазифаларни амалга оширишда давлат бошқаруви органлари, жамоат ташкилотлари билан ижтимоий шериклик муносабатларини такомиллаштириш, фуқаролар йиғинлари томонидан нафақалар ва моддий ёрдам тайинлаш тўғрисидаги масалаларни амалга ошириш тартиб-тамоийлари ҳақида сўз юритилмоқда.

Баркамол авлодни тарбиялаш йўлидаги самарадорликни ошириш мақсадида фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари қошида ташкил этилган «Ота-оналар университети» фаолиятини такомиллаштириш борасидаги маълумотлар ҳам иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

— Семинар давомида маҳаллаларда тўй-ҳашамлар ва бошқа маросимларни замон талабларига мувофиқ ихчам ҳамда тежамкорлик билан ўтказишга қаратилган тарғибот-ташвиқот ишлари самарадорлигини ошириш масалалари алоҳида муҳокама этилди. Бу борада бизларга зарур тушунча ва тавсиялар берилди, — дейди Фонднинг Фаргона вилоят бўлими бошқаруви раиси Ақромжон Йўлбарсов. — Шу билан бирга, ўқув-машғулотларда Фонд мутахассислари билан мулоқотда бўлиб, ўзаро тажриба алмашиш имконияти юзага келди. Айниқса, хотин-қизлар ва ёшларнинг бандлигини таъминлаш, уларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш ҳамда мазкур йўналишда фуқаролар йиғинларининг диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларига услубий кўмаклашишнинг самарали йўналишлари бўйича фикр алмашилди.

Ахборот-коммунация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда интерактив мулоқотлар тарзида ўтказилаётган машғулотларда иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга атрофлича жавоб олаётдилар.

Ўқув-семинар 21 февралга қадар давом этади.

Акмал ТОШЕВ,
«Ishonch» мухбири

Республика шошилинич тиббий ёрдам илмий марказининг ҳудудларда 12 та филиали бор. Бундан ташқари, 170 га яқин кичик бўлимлари ҳам мавжуд.

Бугунги кунда марказдаги 62 та бўлимада 3050 нафар ходим фаолият юритади.

ҲАМЖИҲАТЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

— 2012-2015 йиллар учун тузилган жамоа шартномасида ходимлар манфаатлари имкон даражасида қамраб олинган. Жумладан, ёш болалар аёлларнинг иш вақти 3 соатгача қисқартирилган. Касаба уюшмаси томонидан шифокорларга кўзойнак, тиббий муолажада қўлланиладиган асбоблар, қоровул, сантехник ва электриклар махсус кийимлар билан таъминланган, — дейди марказ касаба уюшмаси раиси Жалолиддин Нуриддинов. — Қолаверса, ходимларни вақти-вақти билан ўқитиш йўлга қўйилганлигини таъкидлаш жоиз. Бу ўқишлар нафақат бизда, балки Япония, Жанубий Корея, Туркия давлатлари билан ҳам ҳамкорликда олиб борилаётир. Кардиохирургия бўлимида эса Туркия, Жанубий Корея, Швейцария ва ҳиндистонлик соҳа мутахассислари тажриба алмашиб қайтишди. Ўз навбатида, шифокорларимиз ҳам хорижий давлатларда билим ва малакасини оширишмоқда.

Касаба уюшма ташкилоти эътибори ҳар жабҳада сезилаётир. 40 дан ортиқ болалар ёзги соғломлаштириш оромгоҳларида ҳордиқ чиқаришди. 30 дан зиёд ходим эса сиҳатгоҳларда имтиёзли равишда соғликларини тиклаб қайтишди. Кам таъминланган оилаларга оилавий дам олиши учун имтиёзли йўлланмалар ажратилиб, моддий ёрдам берилаётир. Турли байрамлар арафасида фахрийларимизга моддий ёрдам кўрсатилмоқда.

«Устоз-шогирд» тизими бўйича қатор ишлар амалга ошириляпти. 125 нафар ёш мутахассисга доцент, докторант, профессор унвонидаги тажрибали устозлар бириктирилган бўлиб, улар шогирдларига ўз маҳоратларининг сир-асрорларини ўргатишмоқда.

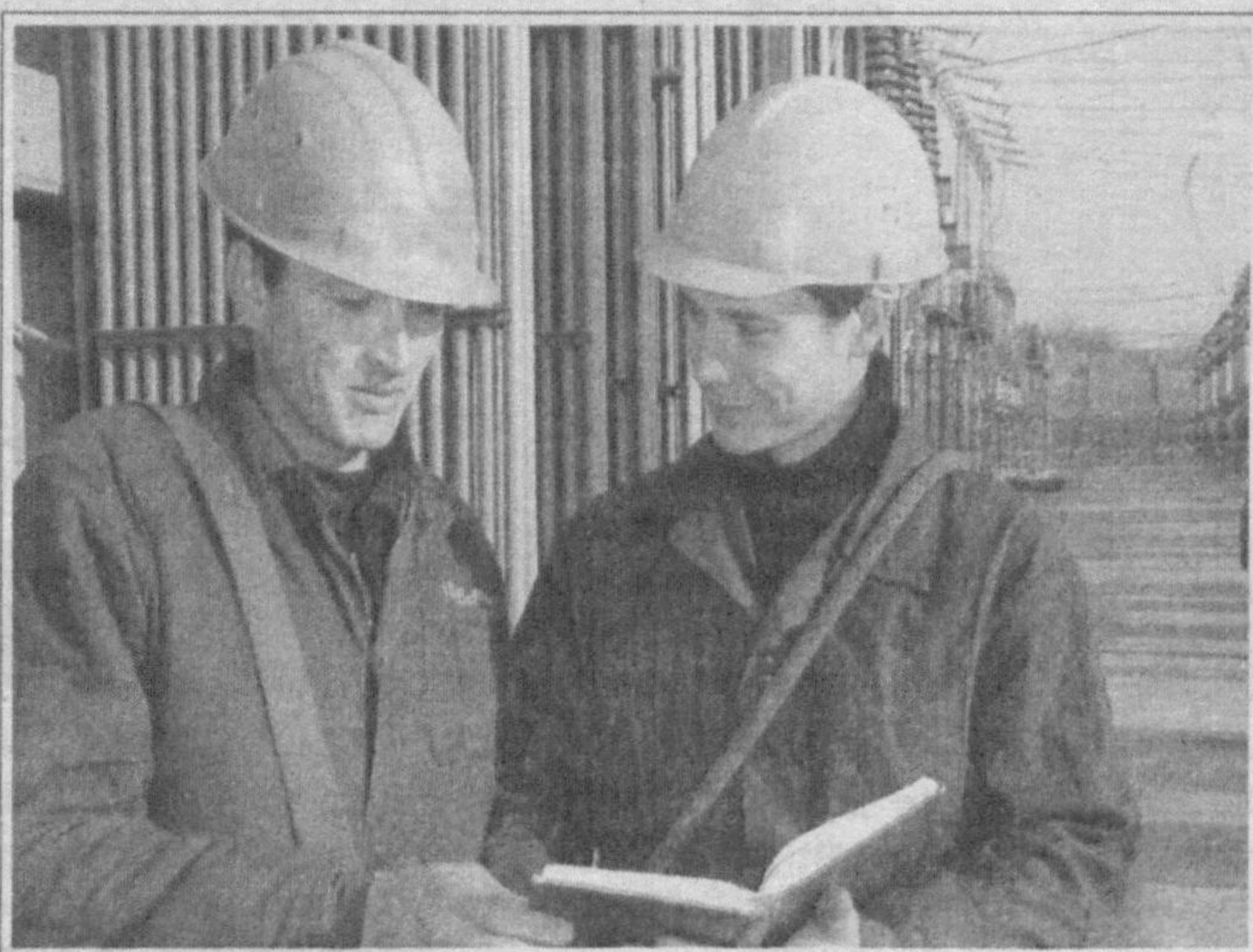
Ходимлар, айниқса, ёшлар ўртасида маданий-маърифий, спорт-соғломлаштириш йўналишидаги ишлар кенг йўлга қўйилган. «Маънавият соатлари» барчага манзур бўлаяпти. Абу Али ибн Сино, Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган баҳс-мунозаралар шулар жумласидандир. Дарвоқе, шахар ва республика миқёсида «Алпомиш» ва «Барчиной», сузиш, шахмат, оилавий спорт мусобақаларида вакилларимиз совринли ўринларни олиб келаяпти. Марказнинг минифутбол жамоасига касаба уюшмаси томонидан спорт кийимлари, копток ва бошқа буюмлар олиб берилди. Шунингдек, касаба уюшмаси маблағидан янги таъмирланган спорт мажмуасига ҳаво ҳароратини мувофиқлаштирадиган 7 млн. сўмлик катта ҳажмдаги совутгич харид қилинди. Мазкур мажмуа ёнида ёпиқ бассейн қад кўтараяпти. Бунинг учун соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши ҳисобидан 5,5 млн. сўмлик кўмак берилди.

Нарзулла МАҲАМОВ,
«Ishonch» мухбири

Касаба уюшмалари

ИЗЧИЛ ИСЛОҲОТЛАР САМАРАСИ

Касаба уюшмалари тизимидаги ўзгаришлардан кўзланган мақсад аниқ — ҳар бир жамоада меҳнат қилаётган ходимнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоясини янада кучайтириш. Бу эса, энг аввало, бошланғич касаба уюшма ташкилоти фаоллигини оширишдан бошланади.

Корхонамиздаги 15 та цех касаба уюшма ташкилотига 1440 нафар аъзо бирлашган. 2013 йилнинг касаба уюшмалари тизимида «Бошланғич ташкилотлар йили» деб белгилангани зиммамизга янада масъулиятли вазифаларни юклайди.

Айниқса, Федерация Кенгаши томонидан бошланғич ташкилотларнинг молиявий ҳолатига алоҳида эътибор берилаётгани қувонарли ҳол. Ижтимоий объекти бўлган бошланғич ташкилотларда аъзолик бадалининг 70 фоизгача қолдирилиши айти муддао бўлди.

Ушбу молиявий имконият туфайли маданий-маърифий, оммавий тадбирлар ўтказиш имконияти кенгайиб, ходимларни соғломлаштириш даражаси ортиши шубҳасиз.

Жамоа шартномасига киритилган бандга мувофиқ корхона томонидан ҳар ойда иш ҳақи жамғармасидан бир фоизлик хўжалик ажратмаси ҳисоб рақамимизга ўтказиб берилади. Бултур 46 миллион сўм маблағ

келиб тушди. Бундай молиявий имконият аъзоларимизни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий муҳофаза-лаш, уларга имтиёз ва кафолатлар бериш каби муҳим масалаларда асқотмоқда. Бошланғич ташкилотда шу каби иқтисодий имкониятлар кенгайиб бораётгани боис ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ҳамда фарзандларини соғломлаштириш ишлари сифати ортиб бормоқда. Биргина ўтган йили 10 нафар ходимга 5 миллион 462 минг сўмлик санаторий йўлланмаси берилди. Фарғонадаги тизимга қарашли «Нурафшон» сиҳатгоҳида 70 киши соғломлаштирилган бўлса, 80 нафар нафақадаги фахрий нурчилар Тошкентдаги тиббий-санитария қисмида бепул даволанишди. Ходимларнинг 42 нафар фарзанди 2012 йилги ёзги мавсумда оромгоҳларда бепул соғломлаштирилди. Бунинг учун 4 миллион 438 минг сўм маблағ сарфланди.

Изчил ислохотлар самараси ўлароқ, эндиликда ҳар бир касаба уюшма аъзосига 5 йилда эмас, 2 йилда бир бора санаторийларга бориш имконияти яратилди. Яна бир муҳим жиҳат — ходим имтиёзли йўлланма баҳосининг 45 фоизини тўлайдиган бўлди. Буларнинг барчаси аъзоларнинг касаба уюшма ташкилотига бўлган ишончини орттиради, албатта.

Илҳом ЎРИНОВ,
Жиззах ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ОАЖ бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси

Салкам икки минг нафар ишчи-ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари ва меҳнат соҳасидаги ҳуқуқлари ҳимояси фаолиятимизнинг мазмун-моҳиятини ташкил этади.

«Сурхондарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» ОАЖ маъмурияти ва бошланғич ташкилотимиз томонидан имзоланган амалдаги жамоа шартномасига асосан, ҳар ойда ҳар бир ишчига ўртача 630 минг сўмдан иш ҳақи тўланиб келинмоқда. Ўтган йил касаба уюшма маблағи ҳисобидан 115 кишига 17 млн. 951 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Умумхалқ ва касб байрамларида илғор ишчилар, кам таъминланган ходимлар муносиб рағбатлантириляпти. Ўтган йили меҳнат муҳофазасига 32 млн. 918 минг сўм йўналтирилган бўлса, ходимларга 1 млрд. 470 млн. сўм овқат пули тўла-

нишига эришдик. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг «Касаба сайр» ташкилоти орқали 55 нафар ходим-

МЕҲНАТ КИШИСINI ҚАДРЛАБ

нинг Самарқанд шахрига саёҳати уюштирилди. 22 нафар ишчи республиканинг турли сиҳатгоҳларида соғлиқларини тиклаган бўлса, 115 нафар ишчининг фарзандлари ёзги болалар оромгоҳларида дам олдирилди. Спорт тадбирлари ҳам эътибордан четда қолмади. Бунинг учун

12 млн. 528 минг сўм сарфланди. Жорий йил бошланғич ташкилотлар ҳаётида туб бурилишлар даври бўлаяпти. 15 февралдан бошлаб, аъзолик бадалларининг 70 фоизи бошланғич ташкилотимизда қолади. Бу эса режаларимиз амалий натижасининг юқори бўлишини таъминлайди. Жумладан, тасарруфимиздаги 3570 дон китобга эга бўлган кутубхонамиз фондини 10000 тага етказамиз. Ишчиларимизнинг жисмоний тарбия билан шуғулланишини ташкил этиш мақсадида мавжуд спорт залимизни турли гимнастика жиҳозлари билан таъминлаш ҳам режамизда бор.

Илҳом АБРАЕВ,
«Сурхондарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» ОАЖ бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси

Унда барча мактаб, боғча, ҚВПлар, савдо бошқармаси бошланғич касаба уюшма раислари иштирок этишди. Семинарда меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари ҳимоясига қаратилган кўплаб тартиб-қоидалар мавжудлиги ва уларни амалда қандай қўллаш лозимлиги тўғрисида тушунтиришлар берилди. Иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга тегишли жавобларни олишди.

Саломат ЖЎРАЕВА,
Сардоба тумани 15-умумтаълим мактаби бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси

ЕЧИМСИЗ МУАММО ЙЎҚ

Сардоба туманидаги 6-умумтаълим мактабида Таълим, фан ва маданият, Соғлиқни сақлаш, Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш, савдо ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ходимлари бошланғич касаба уюшма ташкилотлари раисларининг навбатдаги ўқув-семинари бўлиб ўтди.

Иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга тегишли жавобларни олишди.

Саломат ЖЎРАЕВА,
Сардоба тумани 15-умумтаълим мактаби бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси

МЕХНАТКАШЛАРНИНГ ҲАМКОРИ ВА ТАЯНЧИ

«Урганчтрансгаз» шўба корхонаси бошланғич касабга уюшма кўмитаси томонидан касабга уюшмалари фаолиятининг устувор йўналишларида белгиланган вазифаларни ҳаётга татбиқ этиш борасида муайян ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Ишчи-хизматчиларни, уларнинг оила-аъзоларини, ҳозирда нафақада бўлган ходимларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоялашга, соғломлаштиришга йўналтирилган тадбирларнинг амалга оширилиши таъминланаяпти. Баркамол авлодни тарбиялаш, ёшлар бандлигини таъминлаш масаласига ҳам алоҳида масъулият билан ёндашилмоқда.

соғломлаштирилди.

Мехнаткашлар ўртасида ўтказиладиган маданий-маърифий, спорт-соғломлаштириш тадбирларининг самарадорлиги оширила-япти. Мехнат жамоаларида мини-футбол, волейбол, шашка, шахмат, стол теннис каби спорт мусобақаларини икки босқичда ўтказиш йўлга қўйилган бўлиб, бунга жами 527 на-

2348 нафар фарзандига янги йил совғалари берилди.

Ўзбекистон касабга уюшмалари Федерацияси томонидан касабга уюшмалари тузилмаларини такомиллаштириш борасида олиб борилаётган ислохотлардан аъзоларини мамнун эканлигини алоҳида қайд этиш жоиз.

Эндиликда аъзолик бадалларининг 70 фоизи бошланғич ташкилотларда қолдирилишини чин маънода аъзолар манфаатлари муҳофазасига қаратилган эътибор сифатида баҳолаш мумкин. Ушбу маблағнинг аниқ мақсадларга сарфланиши кўзда тутилган. Хусусан, 10 фоизи ходимлар ва оила аъзоларини санаторий ҳамда дам олиш уйларида саломатликларини мустаҳкамлаш учун йўналтирилади.

Жорий йилнинг касабга уюшмалари тизимида «Бошланғич ташкилотлар йили» деб эълон қилиниши ҳам бошланғич ташкилотлар фаоллигини кучайтиради. Аъзолик афзалликларини янада чуқурроқ асослашга хизмат қилиб, касабга уюшмаларининг жамиятдаги ролини оширади. Шунга монанд, жамоа шартномаси ҳам янада такомиллашади, аъзолар манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган янги бандлар билан бойитилади. Энг муҳими, бошланғич ташкилотларга берилган кенг имкониятдан ишчи-хизматчилар манфаат кўради.

Умрбек МАТКАРИМОВ,
«Урганчтрансгаз» шўба корхонаси бошланғич касабга уюшма кўмитаси раиси

ЖАМОА ШАРТНОМАЛАРИГА ЯНГИ БАНДЛАР

Жумладан, касб-хунара коллежлари ўқувчилари ва битирувчилари ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Шу мақсадда ўтган йили корхонада амалиёт ўтаган коллеж ўқувчиларининг 50 нафарига иш ҳақи тўланди. Шунингдек, корхона оталиғидаги коллежларга техник жиҳозлар, кўргазмалар куруллар ажратилди. Жамоа шартномаси асосида ўтган йили корхонага қарашли ўқув курс комбинатида 250 дан зиёд ёшлар малакасини оширди.

Ишчиларнинг, айниқса, ёшларнинг тиббий маданиятини юксалтириш мақсадида «Соғлом турмуш тарзи», «Аёллар саломатлиги», «Соғлом авлод» мавзуларида давра суҳбатлари ўтказилди.

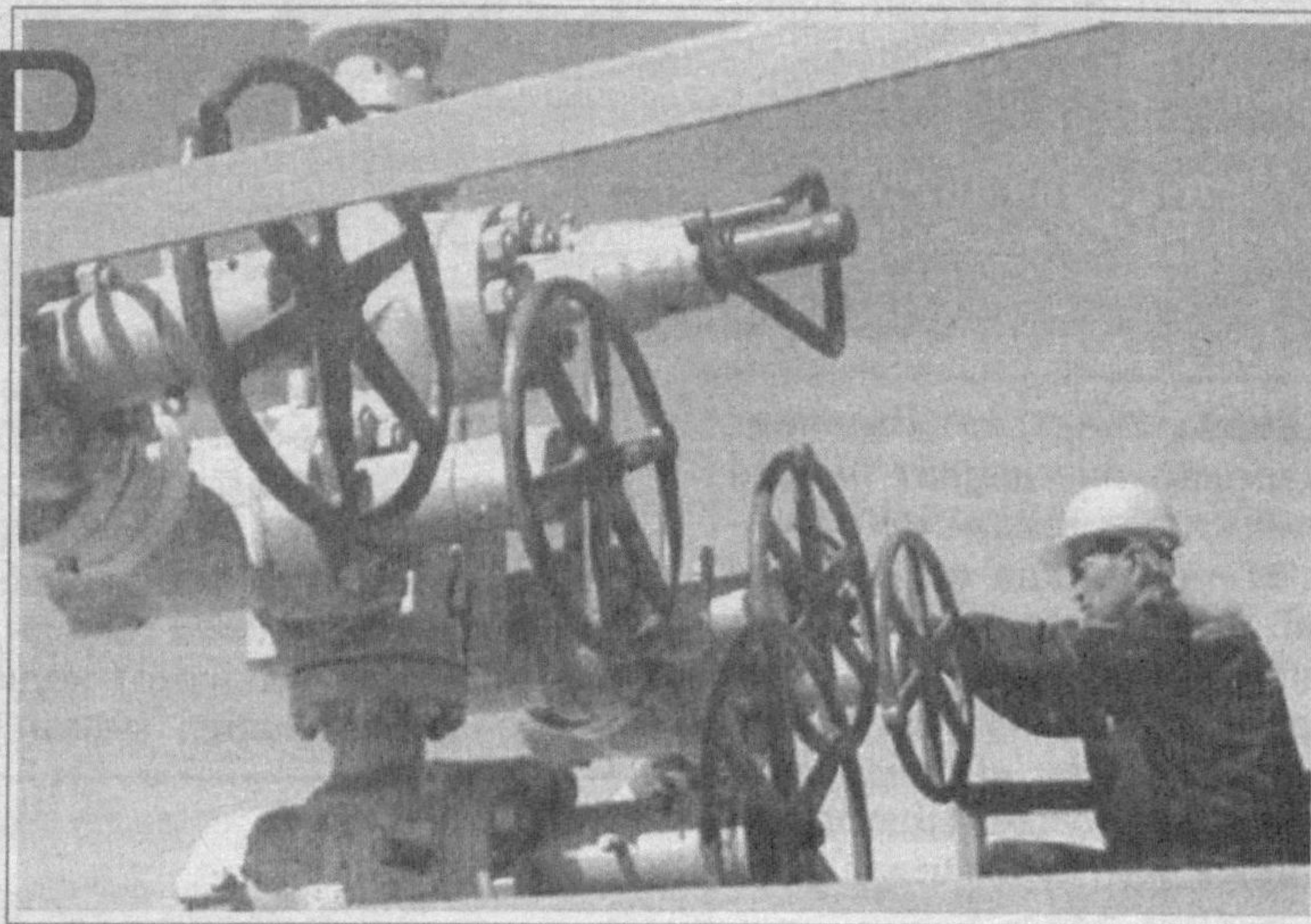
Касабга уюшма кўмитасининг иш режасига асосан хавфсиз меҳнат шароити яратилишини таъминлаш юзасидан қатор ишлар амалга оширилмоқда. Ўтган йили бунинг учун 51 млн. 261 минг

сўм маблағ сарфланди ва шу асосда 1176 нафар ходимнинг, шу жумладан, 236 нафар аёлларнинг меҳнат шароити яхшиланди.

Аъзоларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтиришга ҳам жиддий ёндашилаёпти. Ўтган йили 23 ходимнинг оғзаки ва ёзма мурожаатлари ўрганиб чиқилди ва тегишли чоралар қўрилди.

Ижтимоий ҳимоя негизини ташкил этувчи жамоа шартномасида ишчилар, уларнинг оила аъзоларини, айниқса, ёшлар ва аёлларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялашга қаратилган бандлар ижроси қатъий назорат қилиниб, белгиланган мажбуриятлар асосан бажарилди.

Касабга уюшма бюджет маблағидан моддий ёрдамга муҳтож оила вакиллари 243 нафарига 17 млн. 984 минг сўм моддий ёрдам кўрсатилди. Ўтган йилда ишчи-ходимлар учун санаторийларга 208 та, уларнинг оила аъзолари учун 132 та, пенсионерларга 44 та

йўлланма имтиёзли равишда ажратилди.

2011 йилдан бошлаб касабга уюшма аъзолик бадалидан 53 фоизи бошланғич кўмитада қолдирилгани аъзоларни соғломлаштиришда муҳим аҳамият касб этганини таъкидлашни истардим. Шунинг ҳисобидан 30 нафар ходим ва уларнинг оила аъзоси қўшимча равишда соғломлаштирилди. Корхона маблағи ҳисобидан 2129 нафар ходим тиббий кўрикдан ўтказилди. Ёз мавсумида эса ходимларнинг 361 нафар фарзанди Тошкент вилоятида жойлашган «Хумо» ва «Геолог» оромгоҳларида

фар ходим жалб қилинди. Мустақиллик йилларида эришилган ютуқлар моҳиятини меҳнаткашлар, айниқса, ёшлар онгига сингдириш мақсадида Маънавият тарғибот маркази мутахассислари, меҳнат фахрийларини жалб қилган ҳолда учрашув ва давра суҳбатлари ташкил этилмоқда.

«Касабга уюшмалари болаларга» акцияси доирасида ишчи-ходимлар фарзандларининг ўқув таътиллари мароқли ўтказиш мақсадида Огаҳий номидаги драма театрига 1200 та чипта ажратилди, қатор байрам тадбирлари ўтказилди. Ишчиларнинг

ЭНДИ ИМКОН БОР

«Чироқчи пахта тозалаш» очик акциядорлик жамиятида ишлаётганимга қирқ йил бўлди. Оддий ишчидан ишлаб чиқариш устасигача бўлган йўлни босиб ўтдим. 2010 йилда жамоа мени касабга уюшма кўмитаси раислигига сайлади.

Сўнгги йилларда корхонамизда жуда катта қурилиш ишлари амалга оширилди. Пахта, уруғлик сақлаш омборлари янгидан қурилди. Чойхона, ювиниш хоналари, маъмурият учун бино қад кўтарди. Ўт ўчириш учун сув сақлаш тизими янгиланди, янги сув ва газ қувурлари тортилди. Қурилиш-тозалаш цехлари қайтадан қурилди. Шунингдек, 2012 йилда «Еттином» ва Файзулла Хўжаев номли пахта тайёрлаш масканлари ҳам қайта реконструкция қилинди. Хуллас, ишчиларга қулай ва хавфсиз меҳнат шароити яратилди. Жорий йилда иссиқхона қурилиш режалаштирганмиз. Кўкда-ла ва Еттином минтақасида пилла етиштириш бинолари қад ростлаяпти.

408 нафар ходим меҳнат қиладиган жамиятимизда маъмурият ва касабга уюшма кўмитаси ишчиларнинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатлари-

ни ҳимоя қилиш борасида ҳамфикрликда иш юритмоқда. Жамоа шартномасига кўра, меҳнат ютуқларига эришган ишлаб чиқариш бригадалари, электрик ва чилангарларга қўшимча мукофотлар бериб борилади. Ишчилар қиш мавсумида иссиқ кийимлар билан таъминланади, ҳар куни бепул иссиқ овқат берилади.

Ўтган йилда 60 нафар ходимнинг Самарқандга саёҳати уюштирилди. Ёзги таътилда ходимларнинг 124 нафар фарзанди Яқкабоғ туманидаги «Ёшлик» оромгоҳида мириқиб ҳордиқ чиқаришди. Бош муҳандис Эшназар Тўраев ҳамда лаборантимиз Холмўмин Хошимов пойтахтдаги даволаш масканларида ўз саломатликларини тиклашди. Бундан ташқари, байрамлар арафасида ходимларни рағбатлантириш, шу ерда ишлаб, нафақага чиққан фахрий-

лар ҳолидан хабар олиш аънаанага айланган.

Муассасамизга амалиётга келган коллеж битирувчиларига бириктирилган масъуллар ёшларга касб сир-синоатидан сабоқ беришади.

2011 йилнинг иккинчи ярмидан жамиятимиз қошида касаначилик цехи фаолият юритяпти. Шарофат Алибоева раҳбарлик қилаётган цехда эҳтиёж учун махсус кийим, кўрпа-тўшак, қўлқоп ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

Ўзбекистон касабга уюшмалари Федерацияси олиб борилаётган ислохотлар туфайли бошланғич ташкилотлар молиявий имкониятларининг кенгайтирилиши ходимларимизнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари ҳимоясини янада кучайтиради. Бугунги кунда

ишчи-хизматчиларни соғломлаштириш, спортнинг оммавийлигини ошириш саёҳатлар ташкил этиш, рағбатлантириш бўйича аниқ режалар ишлаб чиқилган бўлиб, эндиликда уларни амалга оширишда ҳеч қандай молиявий қийинчиликка дуч келинмайди.

Абдулла Жўраев,
«Чироқчи пахта тозалаш» ОАЖ касабга уюшма кўмитаси раиси

Савол: Турмуш ўртоғим сотувчилар тайёрлаш мактабида 1977 йил августидан 1978 йилнинг январ ойи ичида 6 ой тахсил олиб, сўнгра меҳнат фаолиятини бошлаган. Сотувчилар тайёрлаш мактабидаги ўқиш муддати ҳам нафақага чиқишда иш стажига қўшиладими?

Ғ. МАДРАҲИМОВ,
Кува тумани

фаолияти турлари келтириб ўтилган. Унга асосан олий таълим муассасаларида, аспирантурада, докторантурада ва клиник орденатурада кундузги ўқиш, шу жумладан, чет элда ўқиш давлари пенсия белгилашда иш стажига қўшиб ҳисобланади. Турмуш ўртоғининг олти ойлик ўқув курсларида ўқиш даври иш стажига қўшилмайди.

Савол: Мен яқинда асосий иш жойимдан бошқа жойга ўриндошлик асосида ишга қабул қилиндим. Ушбу ўриндошлик асосида ишлаётган ишим ҳақидаги маълумотларнинг меҳнат дафтарчамга киритилиши ҳақидаги мурожаатимга «ўриндошлик асосидаги бажарилган иш тўғрисидаги маълумотлар меҳнат дафтарчасида кўрсатилмайди» дея рад жавоби беришди. Шу тўғрими?

И. СОБИРОВ, Сирдарё тумани

Жавоб: 1998 йил 29 январдаги №402 рақами билан Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлигида рўйхатга олинган «Меҳнат дафтарчаларини юритиш тартиби тўғрисидаги йўриқнома»га асосан Меҳнат дафтарчасига ходимнинг ёзма аризасига биноан, ўриндошлик иши тўғрисидаги маълумот ходимни ўриндошлик асосида ишга қабул қилган иш берувчи томо-

Савол: Яқинда юкори турувчи ташкилотдан келган текширувчилар ишдаги йўл қўйилган айрим хато ва камчиликларим учун менга нисбатан қаттиқ ҳайфсан эълон қилишди. Сиздан илтимос, менга қаттиқ ҳайфсан тушунчасини тушунтириб берсангиз. Бунинг қандай ҳуқуқий оқибатлари бор?

Р. ТУРСУНОВА, Янгийўл тумани

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 181-моддасида ходимларга меҳнат интизомини бузганлиги учун иш берувчи томонидан берилиши мумкин бўлган жазо чоралари қўлланиши белгиланган. Яъни булар:

Ҳайфсан;

Жарима;

Меҳнат шартномасини бекор қилиш;

Меҳнат қонунчилигида юкорида кўрсатиб ўтилган интизомий жазо чораларидан бошқа барча чоралар ҳеч қандай ҳуқуқий оқибат келтириб чиқармайди. Қаттиқ ҳайфсан, огоҳлантириш ва такрорий огоҳлантириш каби таъсир чоралари Меҳнат кодексига назарда тутилмаганлиги сабабли бирон бир кучга эга эмас.

Бундан ташқари, интизомий жазолар фақатгина ишга қабул қилиш ҳуқуқи берилган шахслар томонидан қўлланилиши мумкин. Интизомий жазо бериш ҳуқуқига эга бўлмаган шахслар (органлар) томонидан қўлланилган интизомий таъсир чоралари ноқонунийдир.

нидан чиқарган буйруғига мувофиқ асосий иш жойидаги иш берувчи томонидан ёзилади. Унинг ишдан бўшаганлиги тўғрисидаги маълумот ҳам худди шу тарзда ёзиб қўйилади.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан 2012 йил 18 октябрда қабул қилинган №297 сонли қарорга асосан ўриндошлик асосидаги иш жойидан бериладиган маълумотнома Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланган шаклда берилади.

Ўриндошлик асосидаги иш жойидан берилган маълумотнома асосий иш жойида сақланади.

Эркинбой АБДУЛЛАЕВ,

Ўзбекистон металлургия ва машинасозлик саноати тармоқлари ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши юристи

Мерос олишга кимлар ҳақли?

Савол: Бобом тирик-лигидаёқ автомашинасини отамга васият қилган эди. Аммо уни қабул қилиб олишга улгурмай, икковлари ҳам бир вақтда автохалокатга учрашди. Васият қилинган меросга энди ким эгалик қилади? Меросхўр сифатида биз, яъни отамдан қолган икки қиз ҳамда марҳум аммамнинг биргина ўғли бор, холос. Бу ҳақда ҳуқуқшуносдан сўрасам, «мерос трансмиссияси тартибида амалга оширилади» деган жавобни олдим. Шу ҳақда тушунча берсангиз?

Дилноза ХОЛИҚОВА

Жавоб: Агар васиятнома ёки қонун бўйича ворисликка қақирилган меросхўр мерос очилганидан кейин уни қабул қилиб олишга улгурмасдан вафот этган бўлса, унга тегиши керак бўлган меросни қабул қилиб олиш ҳуқуқи унинг қонун бўйича меросхўрларига, агар барча мерос мол-мулк васият қилинган бўлса, унинг васият бўйича меросхўрларига ўтади. Мерос трансмиссияси тартибида меросни қабул қилиб олиш ҳуқуқи бундай меросхўрнинг вафотидан кейин очилган мерос таркибига кирмайди.

Савол: Амаким оиласи билан алоҳида яшаганлиги сабабли қариганда бизнинг қарамоғимизда яшади. Вафотидан сўнг, ундан қолган уй-жойга эгалик қилишда муаммага дуч келдик. Аслида, бу мулкка кимлар эгалик қилиши мумкин?

Шерзод ТУРСУНОВ

Жавоб: Мерос қолдирувчининг болалари, шу жумладан, фарзандликка олинган болалари, эри (хотини) ва ота-онаси (фарзандликка олувчилар) тенг улушларда қонун бўйича биринчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг туғишган ҳамда она (ота) бир, ота (она) бошқа ака-укалари ва опа-сингиллари, шунингдек, унинг ҳам ота, ҳам она тарафдан бобоси ва бувиси тенг улушларда қонун бўйича иккинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг туғишган амакиси, тоғаси, аммаси ва холаси тенг улушларда қонун бўйича учинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг олтинчи даражага-

ча (олтинчи даража ҳам шунга киради) бўлган бошқа қариндошлари қонун бўйича тўртинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар, бунда яқинроқ қариндошлар узоқроқ қариндошларга нисбатан мерос олишда имтиёзли ҳуқуққа эга бўладилар.

Ворисликка қақириладиган тўртинчи навбатдаги ворислар тенг улушларда мерос оладилар.

Мерос қолдирувчининг меҳнатга қобилиятсиз боқимлари қонун бўйича бешинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Эслатиш жоизки, қонун бўйича ворисларнинг ҳар бир навбати аввалги навбатдаги меросхўрлар бўлмаган, меросдан четлаштирилган, меросни қабул қилмаган ёхуд ундан воз кечган тақдирда ворислик ҳуқуқига эга бўлади.

Савол: 2000 йилда турмушга чиқдим. Турмуш ўртоғимнинг никоҳимиздан аввал сотиб олган уйда яшай бошладик. Икковимизнинг ҳам даромадимиз яхши эди. Никоҳдалик давримизда автомашина харид қилдик, яна бир нечта кўчмас мулк сотиб олдик. Аммо фарзандли бўлавермагач, 2006 йилда бола асраб олдик. 2009 йилда эса ўзимиз ҳам қизли бўлдик. Иккинчи ҳомиладорлик давримда турмуш ўртоғим вафот этди. Эндиликда унинг оила аъзолари: «уй бизники, қолган мулкда фақат ўзинг ва туққан қизингнинг улуши бор, ўғлинг эса унинг вафотидан кейин туғилган. Асранди қизинг ва ўғлингнинг меросда ҳаққи йўқ», дея эътироз билдиришмоқда? Шу тўғрими?

Дилфуза ЙЎЛДОШЕВА

Жавоб: Нотўғри. Чунки мерос қолдирувчининг болалари, шу жумладан, фарзандликка олинган болалари, эри (хотини) ва ота-онаси (фарзандликка олувчилар) тенг улушларда қонун бўйича биринчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар. Мерос қолдирувчининг вафотидан кейин туғилган болалари ҳам биринчи навбатдаги ворислар жумласига кирадилар.

Савол: Васият қилинмаган мулк ҳам мерос бўлиши мумкинми? Мерос мулки ва уни ўтказиш қандай расмийлаштирилади?

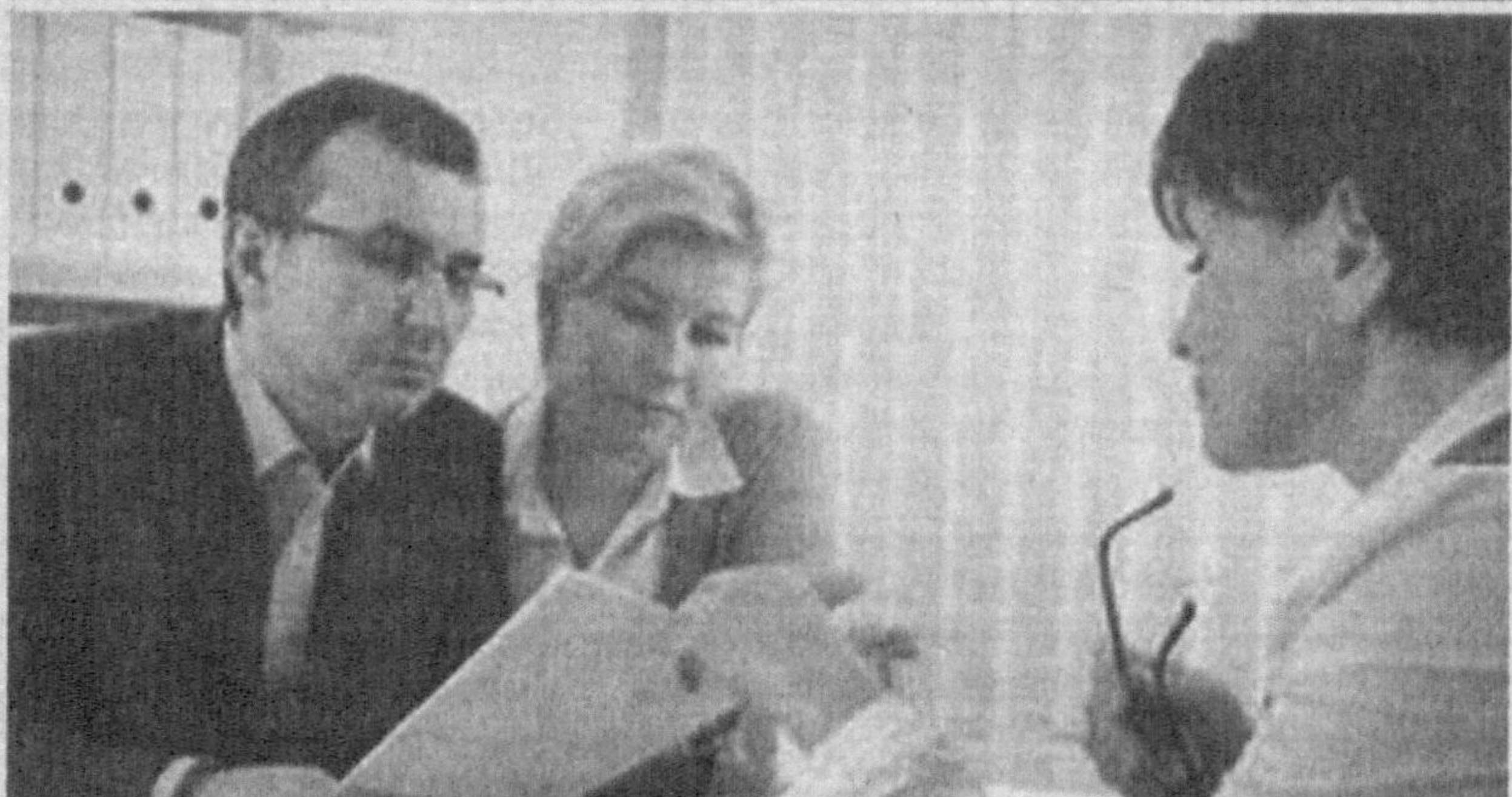
Фотима АБДУНАЗАРОВА

Жавоб: Мерос — марҳум фуқарога (мерос қолдирувчига) тегишли бўлган мулкнинг унинг ворисларига ўтишидир. Ворислик васият ва қонун бўйича амалга оширилади. Қонун бўйича ворислик васият мавжуд бўлмаса ёхуд бутун мероснинг тақдирини белгиламаса, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексига белгиланган бошқа ҳолларда амалга оширилади.

Савол: Меросдан қонун бўйича бошқа ворис фойдасига муайян муддатга воз кечиш мумкинми?

Талъат ҚОДИРЖОНОВ

Жавоб: Меросхўр меросдан воз кечганида васиятнома ёки қонун бўйича меросхўрлар жумласидан бўлмиш бошқа шахслар фойдасига воз кечганини кўрсатишга ҳақли. Аммо меросдан воз кечиш кейинчалик бекор қилиниши ёки қайтариб олиниши мумкин эмас.

Саволларга Наманган вилояти Поп тумани 2-дават нотариал идораси нотариуси Шоирахон ЖАЛОЛОВА жавоб берди.

Депутат минбари

Аҳоли соғлиғи — қонун ҳимоясида

Юртимизда соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишга доир чора-тадбирларнинг изчил амалга оширилиши туфайли аҳоли саломатлигини сақлашнинг мустақкам норматив-ҳуқуқий асоси шаклланди, тиббий хизмат кўрсатишнинг яхлит ташкилий тузилмаси яратилди. Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлисида «Силнинг олдини олиш ва уни даволашга доир қонун ҳужжатларининг такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси биринчи ўқишда қизғин муҳокама қилинди.

Ушбу хасталикка қарши курашиш бугун кенг жамоатчиликнинг олдида турган долзарб вазифага айланмоқда. Хусусан, 2001 йил 11 майда «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида» ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қабул қилиниши касалликнинг олдини олиш ва даволашга оид муносабатларни тартибга солишда ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 5 мартдаги 62-сонли «2011-2015 йилларда Ўзбекистон Республикасида сил касаллигини камайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори ижроси юзасидан жойларда амалга оширилаётган кенг қўламдаги чора-тадбирлар, ижтимоий аҳамиятга эга турли лойиҳалар беморлар саломатлигини ях-

шилаш ва касалликни ўз вақтида аниқлаш, олдини олиш имкониятини оширмоқда. Мамлакатимизда сил бўйича эпидемиологик кўрсаткичлар Марказий Осиё ва МДХ давлатларидагига нисбатан 1,5 марта кам бўлишига қарамай, силга қарши курашиш хизматлари билан боғлиқ айрим муаммолар ҳамон учраб турибди. Уларни ўз вақтида ҳал этиш Фуқаролик-процессуал кодекси ҳамда «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонунга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритишни талаб этмоқда. Бу эса беморлар ва тиббиёт ходимларининг ҳуқуқий муҳофазасини кучайтириш ҳамда хавфли касаллик билан курашишда халқаро ташкилотлар билан яқин ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришни қамраб олади. Хўш, ушбу қонун лойиҳаси-

да Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик-процессуал кодекси ҳамда «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилишига қандай омиллар сабаб бўлди?

Биринчидан, қонун қабул қилингандан буён ўтган 10 йил давомида сил касаллигининг эпидемиологияси ва клиник кўринишларида кескин ўзгаришлар намоён бўлди. Сил таёқчасининг унга қарши дори-ларга турғунлиги жиддий хавф туғдирмоқда. Бундай беморларни даволаш самарадорлиги ҳам паст. Айтиш жоизки, силнинг резистент турлари ва бу касалликнинг ОИТС билан бирга кечиш эҳтимоли сезилмоқда.

Иккинчидан, мазкур касаллик биринчи марта аниқланган беморлар орасида ўзбошимчалик билан даволанишни

тўхтатиб қўйганлар 12 фоизга етган. Агар мажбурий даволаш тартиби ўтказилмаса, улар жамият ҳаётига катта зарар етказадиган эпидемиологик хавфни юзага келтиришлари мумкин.

Хорижий тажриба шуни кўрсатдики, аксарият давлатларда сил бўйича санитар-эпидемик режимни бузган ёки атайин даволанишдан бош тортувчилар суд қарорига асосан махсус муассасаларга жойлаштирилди.

Учинчидан, амалдаги қонунда силга қарши стационарда мажбурий даволандиган беморларнинг ҳуқуқларини тартибга солишчи нормалар ўз аксини топмаган.

Юқоридаги сабаблар ўрганиб чиқилиб, Фуқаролик-процессуал кодекси «Силга қарши муассасанинг ихтисослаштирилган бўлимига мажбурий тартибда ётқириш» номли 332-боб билан тўлдирилмоқда, унда силга қарши муассасанинг ихтисослаштирилган бўлимига мажбурий тартибда ётқириш ёки даволаниш муддатини узайтириш тўғрисидаги

ариза билан мурожаат этиш тартиби, аризани кўриб чиқиш каби масалаларни ҳал этиш назарда тутилган. Шунингдек, «Аҳолини силдан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонуни янги мазмундаги 9¹ ва 9²-моддалар, яъни силнинг оқумли шакллари билан касалланган беморларни мажбурий даволаш тартиблари ва муддатлари билан тўлдирилмоқда.

Олимжон ЎСАРОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик
палатаси депутати

Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун

Йўл-транспорт ҳодисаларининг мамлакат иқтисодиёти ҳамда жамият маънавиятига етказадиган зарари жуда катта. Машиналарнинг техник жиҳатдан носозлиги ҳалокатларни келтириб чиқарувчи асосий омиллардандир. Шунинг учун транспорт воситаларини доимий равишда техник кўриқдан ўтказиб бориш ДЙХХХ ходимларининг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади.

Техниканг саз бўлсин

«Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ ишлаб чиқилган «Транспорт воситаларини мажбурий техник кўриқдан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом» юртимизда автотранспорт воситалари ва уларнинг тиркамалари, шунингдек, шаҳар электр транспортини мажбурий техник кўриқдан ўтказиш тартибини белгилайди. Унга кўра бу жараёнда қатор комплекслар чора-тадбирлар амалга оширилади. Хусусан, транспорт воситаларининг техник ҳолати, фойдаланиш меъёрлари ва қоидаларига риоя этилиши ус-тидан самарали назорат ташкил этилади.

Низомда таъкидланганидек, мамлакатимизда юридик ва жисмоний шахсларга, жумладан, хорижий юридик ва жисмоний шахсларга тегишли бўлган ва белгиланган тартибда йўл ҳаракати хавфсизлиги органларида рўйхатдан ўтказилган транспорт воситалари, шунингдек, троллейбуслар ва трамвайларнинг мажбурий техник кўриги ташкил этилади. Таъкидлаш керакки, 2012 йил феврал ойидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитациядан ўтган хорижий давлатларнинг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларига, халқаро (давлатлараро, ҳукуматлараро) ташкилотлар ва уларнинг ваколатхоналарига, шунингдек, ушбу ваколатхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари ҳамда уларнинг оила аъзоларига қарашли автотранспорт воситалари ва уларнинг тиркамалари ҳам ушбу Низом талабларига мувофиқ умумий асосларда техник кўриқдан ўтказилиши белгилаб қўйилди.

Йўловчи ташиш билан шуғулланадиган автокорхоналардаги транспорт воситалари, яъни автобус, кичик автобус ва одам ташишга мўлжалланган юк автомашиналарининг техник ҳолатини доимий равишда назорат қилиб бориш зарур. Бу кишиларни турли фалокатлардан асраш, ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Шуни ҳисобга олган ҳолда, бир йилда икки марта йўловчи ташувчи транспорт воситаларининг созлиги кўздан кечирилади. Шунингдек, бу қоида хавфли юкларни ташувчи транспорт воситаларига нисбатан ҳам қўлланилади. Айтиш лозимки, ушбу транспорт воситалари биринчи марта 1 мартдан 30 июнгача, иккинчи марта эса 1 сентябрдан 31 октябргача техник кўриқдан ўтказилади. Низомда юридик шахсларга қарашли транспорт воситалари 1 мартдан 30 июнгача, жисмоний шахсларга қарашли транспорт воситалари эса 1 январдан 31 августгача кўриқдан ўтказилиши белгилаб қўйилган.

Истиқлол йилларида мамлакатимиз жаҳоннинг автомобил ишлаб чиқарувчи санокли давлатлари сафидан мустақкам ўрин эгаллади. Янги ишлаб чиқарилаётган автоуловлар халқимиз эҳтиёжини қондирмоқда. Сифат жиҳатдан анча мукамал бўлган транспорт воситалари узок вақтгача ўзининг техник имкониятларини йўқотмайди. Шу

сабабли ҳам ишлаб чиқарилганига беш йилдан кам бўлмаган транспорт воситаларининг икки йилда бир марта, ишлаб чиқарилганига беш йилдан ортиқ вақт бўлган транспорт воситаларининг эса (йўловчи ташувчилардан ташқари) бир йилда бир марта техник ҳолати текширилади.

Кўриқдан ўтказилганлиги учун (мототранспорт, тиркамалар ва ярим тиркамалардан ташқари) энг кам ойлик иш ҳақининг ўндан бир қисми

зишга берилган транспорт воситасига мувофиқ тоифадаги транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқига эга ҳайдовчи гувоҳнома, транспорт воситасининг рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (техник паспорт, техник талон), транспорт воситасини бошқаришга яроқлилик тўғрисида белгиланган шаклдаги тиббий маълумотнома ҳамда йиғим суммасини тўлаганлигини тасдиқловчи ҳужжат бўлиши керак.

Шунингдек, амалдаги «Йўл ҳаракати қоидалари»да ҳар бир транспорт воситасида мавжуд бўлиши лозим бўлган жиҳозлар ҳам кўрсатиб ўтилган бўлиб, унга кўра транспорт воситаларида тиббиёт кутичаси, ёнғин ўчиргич ва мажбурий тўхтаганликни билдирувчи белги бўлиши лозим. Бундан ташқари, ҳозирда ҳаракат иштирокчиларининг хавфсизликларини таъминлаш мақсадида ҳар бир транспорт воситасида нур қайтаргичлар билан жиҳозланган махсус жилетларнинг бўлиши лозимлиги ҳам таъкид этилмоқда. Тўнги ва кўриш имконияти чекланган вақтда транспорт воситаси бузилиб қолса, уни таъмирлаш жараёнида ҳайдовчи бу жилетни кийиб олиши керак.

Таъкидлаш жоизки, мажбурий техник кўриқдан ўтказиш Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати билан бирга барча мутасадди ташкилотларнинг доимий эътиборида турадиган тадбирлардан бирига айланиши лозим. Чунки, мажбурий техник кўриқ вақтида техник жиҳатдан носоз, деб топилган транспорт воситаларидан фойдаланиш қатъиян тақиқланади. Шу сабабли транспорт воситасини техник кўриққа тақдим этишдан аввал унинг ҳолатини махсус мутахассислар ёрдамида тўлиқ текшириш, аниқланган камчиликларни бартараф этиш лозим.

Мажбурий техник кўриқдан ўтмаган транспорт воситалари ҳайдовчиларига нисбатан қандай чоралар кўрилиши ҳақида ҳам тўхталиб ўтиш мақсадга мувофиқ. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс 125-моддасининг иккинчи қисмига кўра бу талабни бажармаган автотранспорт воситалари ҳайдовчиларига нисбатан маъмурий баённома расмийлаштирилади ва улардан энг кам ойлик иш ҳақининг ярми миқдорида жарима ундирилади.

Азизхон МУРОДОВ,
Ўзбекистон Республикаси
ИИБ ЙХХББ
инспектори, катта лейтенант

ВАТАН МАДҲИ

*Кўзга суртиб тўтиё айлай Ватан тупроғини,
Бирма-бир этгум тавоф, дарё-ю саҳро, тоғини.*

*Бу гўзал юртимнинг чексиз сарҳади, поёни йўқ,
Истасанг кўрмоқни, кезгин Сир, Аму қирғоғини.*

*Тоғларидур пурвиқор, чашмалари оби зилол,
Минг булоқлар бирлашиб, бошлар дарё ирмоғини.*

*Бир нафас ҳордиқ олиб, сув ичса ҳар ким чашмадан,
Бор вужуди ором олғай, ёздиур чарчоғини.*

*Қир-адирлар бағрида сурувин ҳай-ҳайлар чўпон,
Дардингга малҳам бўлур, ичсанг суту қаймоғини.*

*Бу диёрнинг барча аҳли бахши-ю шоир эрур,
Мадҳини куйга солар то зарра кум, қайроғини.*

*Бундайин юрт таърифин ёзмоққа ожиздур қалам,
Хонишидан англаб олгин булбули сайроғини.*

*Бу Заминга ҳар қадамда сажда қилсанг арзигай,
Дуру гавҳарга алишмам хору хас, янтоғини.*

*Гар бирон фурсат узоқлашсам Ватан тупроғидан,
Интизорлик-ла кутарман юрт-ла дийдор чоғини.*

*Ўзга юртининг кўрк-жамоли этса ҳарчанд маҳлиё,
Соғинурман ўз элимнинг кўчаю чорбоғини.*

*Бу гўзал юрт онажоним, Ўзбекистоним маним,
Бошим узра тик кўтарганман унинг байроғини.*

*Токи бордир танда жон, белимда қувват, кўзда нур,
Асрагайдурман Ватаннинг ҳар гулу япроғини!*

*Она юртим! Сен гурурим, ифтихорим, матлабим,
Хўжа чин дилдан жўшиб, куйлади қалбда борини!*

Хўжа ЭШКУЛОВ

Газета

Дил сўзи

Ишончни оқлайман

Ассалому алайкум, «Ishonch»нинг ижодий жамоаси. Мақолаларим севимли газетамиз саҳифаларидан ўрин эгаллаётгани қалбимга хушнудлик бағишламоқда. Ёзганларимга эътибор берилаётганидан миннатдорман.

Бизнинг Шаҳрисабз туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими тасарруфидagi мактаблар, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим муассасалари ходимлари орасида касаба уюшма наشرлари ўқувчилари кўпчиликини ташкил этади. Ўзим ҳам ҳар йилгидек газетамизга йиллик обуна бўлдим. Насиб этса, газета билан йил

давомида ҳамсухбат бўламиз.

Ижодий режаларим ҳам бир талай. Хусусан, Обод турмуш йили муносабати билан юртимизда амалга оширилаётган хайрли ишлар ҳақида мақолалар ёзишни дилимга тукканман.

Бунга мени завқлантирган нарса «Ishonch»нинг 2012 йил 29 декабрдаги 155-156-сонларида берилган «Йилнинг энг яхши мақолалари»

қаторида «Оила севинчи» сарлавҳали мақолам ҳам саналгани, «Энг фаол муаллифлар» қаторидан жой олганим бўлди.

Фурсатдан фойдаланиб, тахририят ижодкорларига куч-қувват, мустаҳкам соғлиқ ва улкан муваффақиятлар тилайман.

Самад БЕРДИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ таълими аълочиси

Касаба уюшма аралашуви билан

Амиршоҳ Камолов Бухоро озиқ-овқат ва энгил саноат технологияси институтининг 2010 йил 2 сентябрдаги 97-У(02)-сонли буйруғига асосан ўқишга қабул қилинган. Институтнинг 2011 йил 21 апрелдаги буйруғига асосан сабабсиз 74 соатдан ортиқ дарс қолдирганлиги туфайли талабалар сафидан четлатилган. Собиқ талаба ноҳақликка учрагани хусусида шикоят билан фуқаролик ишлари бўйича Бухоро шаҳар судига мурожаат қилган. Суд вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасидан ишни жойида ўрганиш учун мутахассис ажратишни сўради.

Ўқишга тикланди

Материалларни ўрганиш давомида талабаларнинг дарсларга қатнашиши тўғрисидаги журнал кўздан кечирилди. А.Камолов томонидан 1 семестр давомида 58 соат дарс қолдирилгани, А.Камоловга 2011 йил 5 апрелдаги 16-КБ-Мех(01)-сонли буйруққа асосан «ҳайфсан» интизомий жазо чораси қўллангани, аммо талаба буйруқ билан таништирилмагани аниқланди. Мазкур буйруқни чиқариш учун касаба уюшмаси розилиги олинган, бироқ касаба уюшмасининг йиғилишида иштирок этиш таклифи оддий буюртмасиз хат орқали жўнатилган. Натижада А.Камолов ушбу йиғилишдан беҳабар қолган. Шунингдек, талабаларнинг дарсда иштирок этганини қайд этиш журнаliga талаба дарсда

бўлган баъзи вақтларда асоссиз НБ, яъни «дарсда сабабсиз йўқ» белгиси қўйилиб, А.Камолов талабалар сафидан четлаштирилган.

А.Камоловни талабалар сафидан четлатиш тўғрисидаги буйруқ «Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисида»ги Низом талабларини бузган ҳолда чиқарилган. Фуқаролик ишлари бўйича Бухоро шаҳар судининг ҳал қилув қарорига асосан А.Камолов талабалик сафига қайта тикланди.

И.ТОШОВ,
Бухоро вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси юридик бўлими мудири

Хотира уйғонса гўзалдир

Ортда қолган ёд

**Четлаб ўтолмас ҳеч ким
Замон билан давронни.
Ўғлон элни кўтарса,
Эл кўтаргай ўғлонни.**

Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Ориповнинг мазкур сатрларини ўқиганда эл суйган ижодкор Муҳаммад Юсуф номи кўнгилдан кечади. У она халқини, жонажон Ватанини чин дилдан севди, унга астойдил хизмат қилди. Шоирнинг самимиятга йўғрилган сатрлари эл меҳридан қувват олгани ҳақиқат.

Миллий руҳиятни Муҳаммад Юсуфчалик тўқис акс эттириш ҳамма ижодкорга ҳам насиб этавермайди. Қолаверса, шоир шахсиятидаги камтарлик, ҳокисорлик, самимият, фидойилиқдан ибрат олсак арзийди. Унинг шеърларидагина эмас, хатти-ҳаракатларида ҳам ўзбекона руҳ сезилиб турган. Атоқли адибимиз Шукур Холмирзаевнинг қизи Сайёра Холмирзаева шундай ёзади: «Бир куни дача-боғларига болаларим билан хабар олгани борганимизда, адам доимгидек қувониб кутиб олдилар. Қарасам, эғниларида янги

кўйлак, мен аввал уни ҳеч кўрмаган эдим. Шунда адамга: «Кўйлақлар куллуқ бўлсин, адажон», — дедим кулиб, адам эса: «Кеча Муҳаммад Юсуф кўярда-қўймай, устимдаги уринган, кийиб юрган кўйлагимни ечдириб, шу кўйлакни кийдириб кетди. «Шукур ака, мен ҳам насрда асар ёзмоқчиман, сиздан менга юқсин, сизнинг кийган кўйлагингиз мен учун табаррук», — деди», — дегандилар. Бу воқеада ижодкорларнинг бир-бирига бўлган самимий ҳурмати бўй кўрсатиб турибди.

Ижодкор маънавиятининг юксаклиги жуда катта аҳамиятга эга. ЎЗМУ доценти Муқаддас Абдурахмоновнинг Муҳаммад Юсуф ҳақидаги хотираларида айни шу нарса кўзга ташланади. «Абитуриентлик пайтимда отам (Рауф Парфи) орқали Муҳаммад Юсуфни таниганман, дейди у. — Бу пайтда (собик совет тузумида) ўзга халқлар адабиёти, асосан, рус тилига қилинган таржималар орқали ўрганилар эди. Туркий халқлар ижодига ҳурмати бениҳоя бўлган отам жаҳон адабиётидан ҳам баҳраманд бўлишимни истаб, Рус тили ва адабиёти ин-

ститутида тахсил олишни тавсия қилган, ҳужжатларимни топширишга «Шу институтда ўқиган шоғирдларимдан бири» деб таништириб, Муҳаммад Юсуф билан бирга юборган эдилар. Муҳаммад Юсуф институтдаги шарт-шароитлар, имкониятлар, бу олийгоҳдаги тахсил унга жуда кўп нарса бергани, Рауф Парфи ижодига бўлган муносабати ҳақида гапирганди. Унинг муомаласи, ўзини тутиши шу қадар оддий, камтарона эдики, ўша пайтда қандай Инсон ва Ижодкор қаршида турганимни тасаввур ҳам қилмаганман. Ҳозирги баъзи «ижодкорлар»нинг юриш-туришини кўрганимда шу воқеалар хаёлимдан ўтади».

Ҳақиқий истеъдоднинг умри вафотидан кейин ҳам давом этади. Муҳаммад Юсуф: «Эй дўстларим, дунёда ортда қолган из яхши», деб ёзганида ҳаётда яхши ном ва ўчмас из қолдиришни орзулагани шубҳасиз. Зеро, бундай истак ўзлигини таниган ҳар қандай инсоннинг кўнглидан кечади. Муҳаммад Юсуфнинг иккинчи умри унинг асарларида, фарзандлари камолида, шоғирдлари фаолиятида, уни севган, ардоқлаган халқнинг хотираси, эъзоида давом этаётир.

Ибодат БОЗОРОВА,
Навоий педагогика коллежи хорижий тиллар кафедраси мудири.
Сабоҳат БОЗОРОВА,
ЎЗМУ тадқиқотчиси

Жажжи мухлис

Бойчечак

Бойчечагим, бойчечак,

Ягонасан ойчечак.

Бошлаб келдинг баҳорни,

Ажиб кўклам — наҳорни.

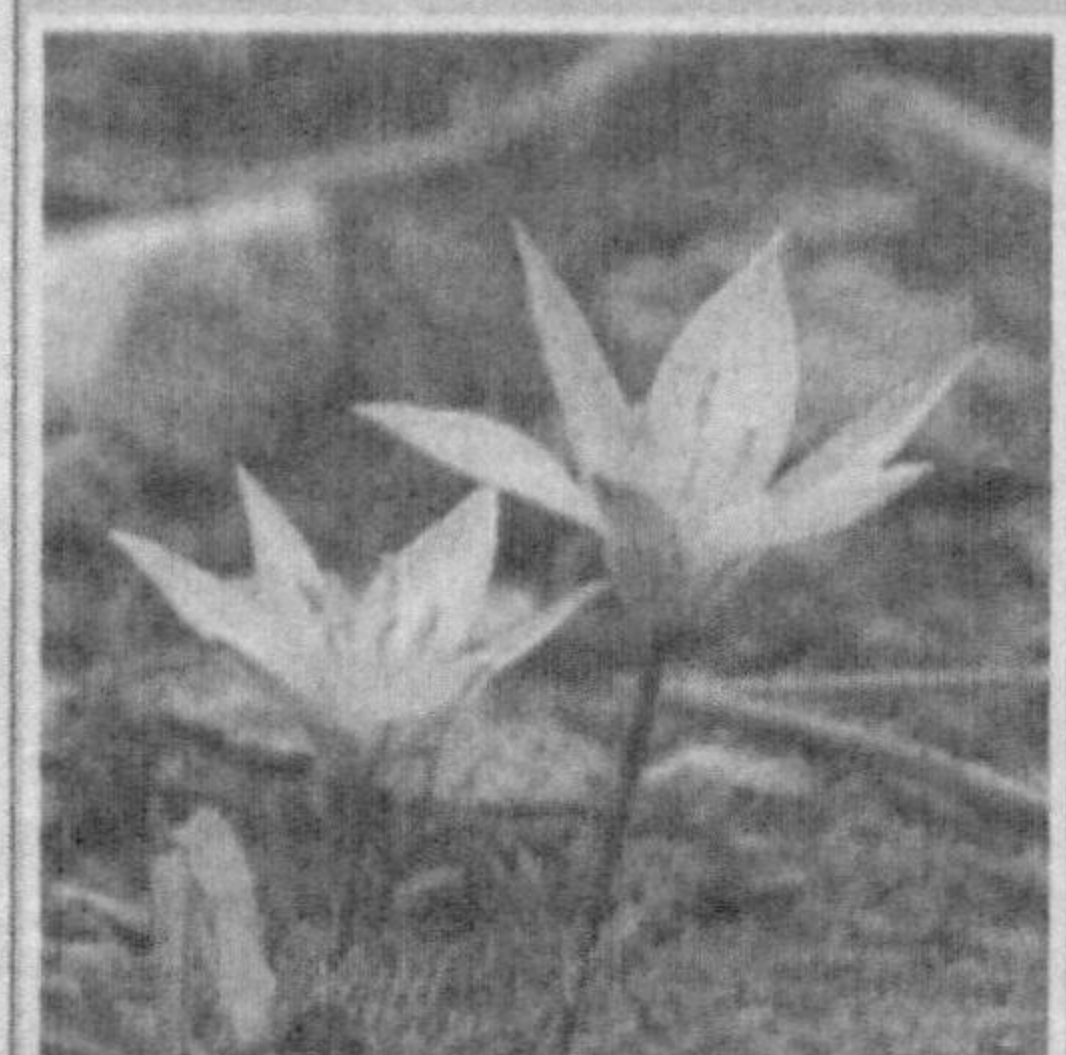
Бойчечагим, бойчечак,

Севган гулим, ҳой, чечак.

Хуснингдан кўз қамашиб

Ҳавас-ла қарар қуёш.

Дурдона
МУРОДАЛИЕВА

Вагазетхон

Файзли хонадон

Қариси бор уйнинг париси бор. Сирдарё вилояти Гулистон шаҳридаги Улуғбод қўғонида яшовчи Мўминовлар оиласи шундай файзли гўшалардан. Оила соҳиби Давронхожи бобо ва умр йўлдоши Муборақхожи она узоқ йиллар

педагогик касбида ишлаган. Ўғли Равшанбек шифокор бўлса, қизи Матлуба улар изидан борди. Атрофини фарзандлари қатори, саккиз набира ва тўққиз эвара қуршаб олган бу бахтли ота ва онахонларнинг бир ёстиққа

бош қўйишганига 54 йил тўлди. Улар ҳали ҳам бир-бирига талпиниб яшашиди. Шу боис, хожи бобо қачонки бирон бир сиҳатгоҳга борса, албатта, хожи онани ҳамроҳ қилиб олади.

Бобо қарийб 35 йилдан кўпроқ таълим соҳасида фаолият кўрсатиб, шундан 17 йил давомида раҳбар лавозимларида ишлади. Меҳнатлари давлатимиз томонидан муносиб баҳоланиб, «Ўзбекистон халқ таълими аълочиси» белгиси ҳамда «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигига 1 йил» ва «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигига 20 йил» эсдалик нишонлари билан тақдирланди.

— Давронхожи бобо 11 йил қўғонимизга раислик қилган пайтида жуда кўп савобли ишларга қўл урган, — дейди Улуғбод қўғонида истиқомат қилувчи Холбек Эгамбердиев. — Одамлар бу инсоннинг саъй-ҳаракатлари билан обод қилинган кўчалар, келтирилган сувлар, экилган кўчатлар ҳақида тўлқинланиб гапиришади.

Ха, шундай инсонлар туфайли, юртимиз, турмушимиз янада обод бўлади.

Баҳодир РАҲМОН

Қатралар

Орзулар қанотида олиб учган сенминдинг, билмадим... Кўнгил қулфини очган сенминдинг, билмадим...

Атиргул япроғига шабнам қўнар тонг сахар, кута-кута кўзимга нам энади тонг сахар. Гулдасталар кўтариб келганингда гулмидим, макр-ҳийлани билмас, ҳақ сўзга бир кулмидим, билмадим?!

МУҲАББАТ

Ғанимларга йўл очган, шундан назардан қочган, азал тақдир ёзиғи шулмиди-ё, билмадим?!

Муҳаббат булоғидан қониб ичган дил кўпдир, шу булоқнинг сувидан ичдимми ё...

Осмон олис, ер қаттиқ, эгилдими бу бошим, дийдаси тош нокаслар аритмади кўз ёшим.

Тушларимга кирасан, безовтами юрагинг, кўнглим кўшига ўзга йўл очмоқми тилагинг? Балки энди нажот йўқ ортга қайтмоқ, бу яхшими, ёмонми-ё, билмадим?!

АСКАРГА МАКТУБ

Юртимнинг мард, асл ўғлони! Кўксингда кўкарур ор-номус, ғурур! Жону танинг учун Ватан қўриқбон. Сен-да қўриқбонсан Ватан шаъни-чун. Азиз авлиёлар етишиб чиққан муқаддас гўша, қадим Турон бугун Ўзбекистон бўлиб бошинг силайди. Мустақил, мардона қадамларида сен каби авлодлар толеи кулар.

Она замин ўтмишини эсла, кўз ўнгингдан ўтиб борар суронли йиллар...

Ватан тупроғини босиб ўтдилар неча-неча хону беклар. Тожу тахт, мол-давлат, шуҳрат талашиб, ўтдилар улар.

У машъум дамлар... Юртинг нафақат тупроғи, шаъни топталди. Халқнинг тили-ю динини олдилар юлқиб. Ўз уйида ўзгага қул бўлди гўё, оёқ остидаги гул бўлди гўё. Юртинг осмонида қора кузғунлар чарх уриб айлади узоқ бесабр. Миллатим деганини, халқим, деганини бирма-бир беаёв қонин сўрдилар. Елкасига оғир «юк» ортиб Ватандан олисга сургун этдилар. Не-не халқларвар, ботир юртдошинг она тупроғига зор ўтиб кетди. Ва яна қанчаси яранган куш каби чарх уриб беун, қалбининг рангини сир тутиб кетди.

Қолганлар-чи?... Улар ёруғ кунга умид боғлашди. Ўтганлар ёди-чун кўнгил доғлашди. Ва охир-оқибат замон зайли, дея...

Нихоят... Ойнинг ўн беши ёруғ кўринди. Умидлар, орзулар, истаклар гўё баҳор келиб қайта кўкарди. Боғу роғ чечакка бурканди яна, тоғлар қайтадан қад кердилар мағрур. Кама-лақлар кўнди тоғ чўққисига, Ҳумо қуши қайтди юртинг бошига! Буюк аждодларнинг ўчмас номлари қайтадан қадрини топди муносиб. Зулмат қаърин ёриб бир нур — Истиқлол аталмиш бахт кириб келди.

Алпомиш келбатли, эй, жасур ўғлон! Бугун чўчитолмас сени ҳеч қандай олчоқ, Сеникидир шу замин, шу она тупроқ! Хар қарич ерини кўзингга суртиб, фахр ила атайсан — менинг Ватаним! Сенда бор Темурнинг ўткир нигоҳи, Жалолиддин жасорати тождир бошингга. Орингдан тоғ каби суяб турган Ватанинг, халқинг бор — миллий ғуруринг!

Миллий армиянинг навқирон ўғлони, аскарлик муборак, шараф муборак!

Холида ФАЙЗИЕВА,
Навоий вилояти

Талабалик дамларимни эслаганда ажойиб хотиралар ёдга тушади. Айниқса, ўқишга хужжат топшириш учун шаҳарга келганимда имтиҳонга тайёрланиш ташвиши бир четда қолиб, ижарага уй қидириб сарсон бўлганим ҳамон ёдимда. Омадим чопиб, талабаликка грант асосида қабул қилиндим. Университетга кирганим ҳақидаги хабар қишлоқда тез тарқалди. Кимдир: «Ўғлимга сенинг йўлингни берсин», деб ҳавас билан ният қилса, яна кимнингдир қизи ўқишга киролмагани алаmidан юзини четга бурди. Онам ва янгаларимнинг қўшни аёллар орасида гаплари дадил бўлиб қолди. Отам эса қувончи ичига сиғмай кўрадаги энг катта кўчқорни сотиб, бўлажак «профессор»ни бошдан-оёқ кийинтирди.

Ҳаётнинг бошланғич дарси

Ўқиш бошланиб кетди. Бир куни дарсдан сўнг жой сўраб ётоқхона бошлиғига учрадим. Ундан ётоқхона узоқ вилоятлардан келган талабалар билан тўлганини эшитиб, тарвўзим кўлтигимдан тушди. Тақдирга тан бериб, ижарага бошпана топиш илинжида суриштирув ишларини бошлаб юбордим. Бахтимни қарангки, ўша куниёқ ғира-ширада баланд уйнинг биринчи қаватида яшайдиган бир ўрис кампир аҳволимни кўриб раҳми келдими, бир неча кун туришимга уйдан жой берди. Икки хонали уйда яшовчи момонинг чоли аллақачонлар ўлиб кетган, ёлғиз қизи эса Россиянинг чекка вилоятида истиқомат қиларкан. У Муха отлик мушуги билан топганини баҳам кўриб яшар экан.

Орадан уч кун ўтгач, кампирнинг меҳрини қозондимми, хонадониди бутунлай қолишимга рухсат берди. Шу заҳотиёқ ижара пулини келишиб олдик. Талабалик ҳаётим шу уйдан бошланаётган эди. Мен кампирни «бабуля» деб атай бошладим. Бу хонадонда шунчалик тартиб ўрнатилган эдики, ҳарбий хизматдаги аскардан фарқим қолмади. Хар куни сахардан ётган ўрнимни тартибга келтиришим, йўлақда оҳиста қадам босишим, беҳуда йўталмаслигим, ҳатто паст овозда бўлса-да кўшиқ хиргойи қилмаслигим шарт эди. Бироз қийналсам-да, бабулямнинг қоидаларига тезда кўникиб кетдим. Анча йилдан бери ёлғиз яшаётгани учун инжикроқ бўлиб қолган кампир хонамни тез-тез тозалар, мабодо, чангютгичга бирорта pista донаси илиниб қолгудай бўлса ҳам бир дунё танбёх эшитардим. Бабулям рус миллий таомларини маромига етказиб тайёрлар, айниқса, балиқ паштет менинг жону дилим эди.

Кун ботгандан кейин кўчага чиқишга рухсат йўқлиги учун кўпинча кечки байрам тадбирларида қатнашишдан маҳрум эдим. Дарсимни тун оғмасдан тайёрлаб улгуришим лозим, чунки одатга кўра ўша соатда ўрис бувим чироқни ўчириб кўярди. Ҳатто ошхонада газни ёқиш учун ишлатган гугурт чўпининг ҳам ҳисобини берардим, туз қолмаган куни бабулямникидан ишлатганим учун нақ икки кун гап эшитганман. Ушанда менинг ҳам сабрим тугаб: «Нима бўпти, сизга қанча гугурт, қанча туз керак, ошиғи билан олиб бераман», дея аччиқланганимда, у: «Ғапимга жаҳлинг чиқмасин, келажакда оила бошлиғи бўласан, омборингда туз ва гугурт захираси билан турсин. Болалигимда йўқчилик нималигини, нон, туз,

ҳатто гугурт ҳам қадрли экани, атрофимдаги яқинларимнинг очлиқдан жон таслим қилганининг гувоҳи бўлганман», деганди.

Хуллас, икки хонали «ҳарбий қисм»даги талабларга риоя қиладиган «тартибли аскар» бўлганим учун «командир» билан она-боладай иноқлашиб кетдик. Кўпинча эшигимиз кўнғироғи чалиниб, кўни-қўшни, ҳатто ёнимиздаги кўпқаватли уйда турадиганлар ҳам қолган-қутган нон бўлақларини бабулямга беришарди. Баъзилар елим халтада қотган нон бурдаларини эшик остонасига қўйиб кетишарди. Бабулям эса, йиғилган нонларни газ печида қайта қуришиб қопларга жойлар, қурилган нон бўлақларига тўла бир неча қоплар хонанинг бурчагини тўлдирарди. Каталакдай уй бўлса, кампирнинг мол-холи, товуги бўлмаса, ҳатто арзанда мушугиям бу суви қочган нонга бурилиб қарамаса, барини нима қилар экан, деб қизиқишим ортарди. Кейинчалик билсам, қиш бошланиши билан бувижоним ҳар тонг ва туш-ликдан сўнг қотган нон бўлақларини товоқда қайноқ сув қуйиб илитар, сал совугач, уни ошхона тоқчасига қўяр, бу одатий ҳолга кўниккан бир гала қушлар гур этиб учиб келишар экан. Бундан ташқари, бабулям уйимизга туташ жойлашган тикув цехига бориб яроқсиз мато қолдиқларини олиб келар, хонасида куни бўйи тикув машинасига қадалиб турли ўриндиқ ёстиқчалари, остона тўшамаси тикар, тайёр бўлгач, бозор айланиб сотиб келар, пулига ёғуликлар олиб, худди қушларни боққан сингари кўчада қаровсиз қолган эгасиз мушукларни парваришларди... Гоҳида ғариб ота-онасининг ҳолидан хабар олмайдиган ёхуд йиллаб бир қориндан талашиб тушган жигарларини йўқламайдиган туғишганларни кўрганимда, биз ҳечам эътибор бермайдиган қушлару, кўчадаги дайди мушукларнинг ҳам ғамини ейдиган кампирнинг ҳаракатларида бир олам ҳикмат борлигини ҳис қиламан.

Йиллар ўтиб менга ҳам бу гавжум шаҳардан уй-жой қилиш насиб этди. Бир рус кампирининг уйида кечган бир йилим бутун умрга арзигулик эди. Бабулям ўзи билмаган ҳолда менга ҳаётнинг бошланғич дарсини ўтганди...

Нурбек КИДИРАЛИЕВ

Сахро, тоғолди ва тоғларда ҳаёт кечирувчи тулкилар асосан тунда, қиш ойлари кундузи ҳам фаол бўлади. Айёрлик, тезлик, эпчиллик уларга хос. Ҳар қандай товушни эшитади. Жумладан, новдада қолган қора белгилар бошқаларининг қачон келиб кетгани, ҳудуд хавфдан холи ёки холи эмаслигини англатади.

Тулки изидан

Ов пайти олдинда она, кейин ота тулки, орқаларидан болалари юришади. Тўданинг биргаликда ов қилиш тартиби бор: ота тулки қўриқчилик қилса, она тулки ов билан машғул бўлади. Уларнинг увуллаши тарқалиб кетган галани қайта бирлаштиради.

Бир куни фермаҳона мудир овчи Носир амакига тоғ тулкиларининг деярли ҳар куни товуқларга ҳужум қилаётгани ҳақида нолиб қолди. Унинг куюганича бор эди.

Фасллар ўзгариб, ҳаёт ўз маромида давом этаверди. Товуқбоқарлар қишни қаршилай бошлашди. Тоғ ёнбағирлари ва паст текисликлар оппоқ қорга бурканган.

Носир амаки фермаҳонага бир йигитни эргаштириб келиб, тулки юрадиган йўлларни кўрсатиб чиқди. Овчилар тева-рак-атрофни синчиклаб кузатаркан, айниқса, она тулкининг тунда дала кезиб қандай қилиб товуқ ўмариши, гоҳо қўшоёқ, кўрсичқон каби майда сут эмизувчиларни тутиб, болалари

қорини тўйғазиш ғамида саҳар чоғи инига қайтишини четдан кузатишди.

Кунлар ўтиб кичкинтойлар улғайишиб, ота-оналари бўйла-ри билан тенглашди.

Орадан бир кун ўтиб, овчилар керакли жойларга қопқонлар ўрнатишди. Кейин икки қир ошгач беткайда танасининг

устки ва ён томонлари сарғиш-малла, думининг пастки ва учи оқ кўринишдаги она тулкига дуч келдилар. Шунда Носир амаки эғнидаги пахталик пуфайкасининг бир четини ёқиб, ин оғзини беркитди ва шамол эсаётган томонга ўтиб ўқлоглик бешота-

Нихоят, кутилган фурсат етиб қулоқни қоматга келтирувчи гумбурлаган ўқ овози эшитилди. Зараркунандалар бирин-кетин ер тишладилар. Улар орасида қизғиш тусдаги якка тулки ҳам бор эди. Хуллас, уларнинг ҳеч бири қочиб қутулолмади.

Навбатдаги ов куни бошла-ниш олдинда саҳар чоғи дабду-рустдан олисдан маҳлуқнинг аянчли чинқиригини эшитган Носир амаки сергак тортди. Афтидан, зараркунандалардан бири тузоққа илинганди. Шунда у ов тадоригини кўриб, тепалик томон йўл оларкан, қопқондаги тулкининг ҳар томонга сапчиётганига кўзи тушди. Кейин қўлбола айри таёқ ёрдамида маҳлуқнинг бўйини босиб, оғзига буров солди. Уни тирик-лайн қопга жойлагач, елкаси-да кўтариб, фермаҳонага йўл олди.

Носир амаки бир неча кун-лик машаққатли овдан сўнг ҳовлисига келганида турмуш ўртоғи:

— Устингиздаги пахталик кийим қаерда қолди? — дея сўради хайрон бўлиб. — Атай-лаб сизга тикиб берган эдим-ку.

Шунда тулки ини оғзида қолган қишки кийими эсига тушиб, чар-чоқ ва уйқусизлик қийнаётган бўлса ҳам яна ортига қайтишга мажбур бўлди. У ўзига таниш те-палikka етиб келганида кийими чала ёниб бурқсиб тутар, зарар-кунанда эса жон таслим қилган-ди. Овчи пахталик кийимига эътибор бермасда ҳам тулки мўйнасининг бир чети куйиб яроқсиз ҳолга тушганидан афсус-ланди.

Тиниб-тинчимас жонивор

Кулранг, қизғиш кўринишдаги тоғ қуёнлари-нинг нозик териси куюқ жун қопламидан иборат бўлиб, мўйнасининг узунлиги ва ранг-туси йил фаслларига қараб ўзгариб туради. Улар асосан мўйнаси ва гўшти учун овланади. Гўшти тўйимли бўлгани учун тулки ва оқсувсарлар ҳам хавф солиб туради.

Тиниб-тинчимас жониворлар қишда жингил, юлғун, саксовул кабиларнинг шох-шабаси ва буталар пўстлогини ғажиб озиқла-нади. Йилнинг қолган фаслларида дарахт-нинг яшил қисмлари, ўсимлик илдизи ва пиёзчаларини ейди.

Кенг сайхонликда қор кўрпаси узра деяр-ли ҳеч нарса қимирламасди. Ерда ковуш бот-гулик қор бор. Машинада юқорилаб борар-канмиз, олдимизга қуён сакраб чиқиб чироқ нурида кўзи қамашганидан бир неча лаҳза тек қотди-да сўнг, йўл ёқасидаги буталар орасига кириб, ғойиб бўлди. У бошдан-оёқ кулранг, момиқ жун билан қопланган эди. Қиш охирида баҳор нафаси сезилиб қолган бўлса-да, ҳали тусини ўзгартирмаганди. Биз вақтни бой бермаслик учун дарҳол машина-дан тушиб, чироқ ёруғида унинг ортидан эр-гашдик.

Изгирин шамол ва аёз қулоқ-бурунни чим-чилар, ҳали олдинда бизни нималар кутаёт-ганини билмасдик. Қуённинг яна қайтиб ке-лишига ишонганимиздан сабр-тоқат билан пойлашга тушдик. Негаки, ҳамроҳимиз Фар-ҳод амаки ов олдинда қуёнлар атрофдаги-ларни чалғитиш мақсадида тўрт-беш қадам ён томонига сакраб изини йўқотиши ва ал-

лар экан. Жонивор кўз очиб юмгунимизча жуфтаникни ростлаб қолганди.

Овнинг навбатдаги тунида машинамизни пастда қолдириб қоя томон кўтариларканмиз, тош уюмларидаги ёриқ-тирқиш ва буталар та-гидаги инларда қуёнларнинг дам олиб ётган-лигининг устидан чиқдик. Одатда, улар ўзла-рига қарашли ҳудудда қанча озиқ борлигига қараб бир-бирларидан маълум масофада оила-оила бўлиб яшар, то зим-зиё қоронғи-лик тушмагунича ташқи оламга кўриниш бер-масди. Лекин Фарҳод амаки уларнинг ёрқин тоғ қуёши нурларидан соатлаб исинганлиги-ни бир неча бор кузатган экан.

Кўпайиш олдинда ургочиси буталар та-гидаги инини хас-хашак ва жунини юлиб тўлди-ради. Қуёнчалар дунёга келгач, сут билан боқа бошлайди. Миттивойларга иссиқ вужуд, мўйна ва она ғамхўрлиги зарур. Ҳиди атроф-га унчалик сезилмаганлигидан йиртқичлар эътиборини жалб қилмайди.

Тунда яна янги изларга дуч келдик. Бу изларни қора қилиб юриб, кўп вақтимизни бекор ўтказдик. Бир пайт қуённинг харсанг-лар оралигида эндигина ниш урган майса-ларни чимдиб озиқланаётганини кўрғач се-виниб кетдик. Бироқ хурсандчилигимиз узоққа

батта юриб ўтган йўл-дан қайтиши ҳақида сўзлаб берганди.

Ой тўлишган тунда ма-шинамиз томон энди ўги-рилган ҳам эдикки «тирс» этган товуш қулоққа ча-линди. Бундан Фарҳод амаки ҳеч ҳам таажжубга тушмади. Чунки у қуён-ларнинг жойидан сакраб кўзғалишини шундан би-

чўзилмади. Бир зумда жонивор тошлар уюми оралигига кириб кетди. Яна кутиш ва тева-рак-атрофга зийраклик билан қулоқ тутиши-мизга тўғри келди. Орадан икки соатча вақт ўтиб, унинг ўтириб олиб бизни томоша қилаётганлигидан ҳайратга тушдик. Лекин қанчалик яқинлашмайлик, илгарилаб борар, қувлаш учун эса катта куч керак.

Ўша ойдin тунда қуён ортидан изма-из юриб, тонг ёришганини сезмай қолибмиз. Нихоят, у қўйлар подаси юриб ўтган изга тушиб бизни чалғитмоқчи бўлди ва пода изи билан ўнг ён томон қолиб, сўлга, чамаси беш қадам наридаги ёйиқ тош устига чиқиб олди. Энди жонивор тамоман ҳолдан той-ган, кўрққанидан қулоқларини қапиштириб олганича тош устида турар, аъзои-бадани қалтирарди. Беихтиёр раҳмимиз келди ва аста-секин ортга қайтдик.

Абдулла САИДОВ

Рухий мадад даркор

Онкологик касалликнинг клиник таърифи ташқи аломатлар билангина чекланмай, беморнинг ўз хасталигига ошкора ёхуд яширин муносабатини ҳам қамраб олади. Бу эса касалликка чалинган беморнинг жисмоний азоби маънавий, рухий эзилиш билан қоришиб кетганлигининг биринчи белгисидир.

«Саратон» сўзининг ўзиёқ ҳаётга бўлган қарашларни остин-устун қилиб юборади.

Тиббиёт ходимидан ўзининг онкологик хасталикка чалинганлик эҳтимоли борлиги ҳақидаги хабарни илк бор эшитган одамнинг рухий ҳолати Е.Коблер-Россинг касалликка оид қўлланмаларида ёрқин ифодасини топган. У аксарият беморлар рухий таъсирланишнинг бешта асосий босқичини бошдан кечиришларини аниқлаган: а) инкор этиш ёки шок ҳолати. б) ғазаб. в) «савдо». г) депрессия. д) қабул қилиш.

Биринчи босқичда одам ўзида бедаво яширин касаллик борлигига ишонмайди. Унинг дастлабки ҳаракати умид илинжида бир мутахассисдан иккинчисига мурожаат қилиб, олинган барча ташхис натижаларини турли клиникаларда қайта-қайта текширтириш бўлади. Бунинг акси ҳам кузатилиши мумкин, кучли шок ҳолатига тушган бемор энди шифохонага мурожаат этишдан буткул бош тортади.

Иккинчи босқич эса шифокорларга, жамиятга, қариндош-уруғларга қаратилган кучли ҳиссий муносабат билан ифодаланади.

Учинчи босқич турли тиббиёт масканларида ҳаёт давомийлигини имкон қадар узайтириш, қўшимча қўлларни «ундириш», «савдолашиш»га уриниш ҳаракатидир.

Тўртинчи босқичда одам бошига тушган вазиятнинг нақадар оғир эканлигини англайди. У барчасига қўл силтаб, курашишдан воз кечади, дўстлари, яқинларидан ўзини олиб қочади, кундалик юмушларни тарк этади ва уйда ёлғиз қамалиб аянчли тақдири учун кўз ёш қилади.

Бешинчи босқич энг мақбул рухий муносабатдир. Бироқ унча ҳар ким ҳам етиб кела олмайди. Бемор бор кучини жамиятга, яқинларига нафи тегадиган тарзда яшаш учун сафарбар этади.

Таъкидлаш жоизки, юқорида санаб ўтилган босқичлар ҳар доим ҳам кўрсатилган тартибда кузатилавермайди. Бемор маълум босқичда тўхташи, ҳатто аввалги босқичлардан бирига яна қайтиши мумкин. Бироқ ҳатарли касаллик билан тўқнаш келган инсоннинг руҳиятида рўй бераётган кечинмаларни тўғри тушуниш, унга рухий қўмак кўрсатиш учун ушбу кечинмалардан бохабар бўлиш зарур.

Шунингдек, хасталикка чалинган беморларда яна бир қатор психопатологик аломатлар ҳам мавжуд. Жумладан: хавотир, депрессия, астения (жисмоний ва рухий заифлик), ваҳима, лоқайдлик ва дисфория (вақти-вақти билан бўладиган жаҳл, ғазаб). Баён этилганлардан кўриниб турибдики, бемор олдида ниҳоятда мураккаб бўлган: кучли ҳиссий зарбани енга олиш, дастлаб касалликка мослашиш даврида, сўнгра реконвалесцент (касалликдан фориғ бўлиш учун даволанаётган бемор) сифатида кўп сонли психологик муаммоларни ҳал этишга тайёрланиш вазифаси туради.

Баъзан жарроҳлик, нур компонентларининг мураккаб диагностика муолажалари ва бошқа даво усуллари билан ташкил топган даволаш жараёни аксарият ҳолларда беморни ўзига хос «рухий бўшлиқ»да ятқа-ёлғиз қолдиради.

Клиник амалиёт тажрибаси шуни кўрсатадики, беморларнинг кўпчилиги юзага келган ҳиссий қийинчиликлар — хавотир, безовталиқ, кўркүв, депрессия ҳолатини енгиб, ўзида кўник-

ма ҳосил қилади. Бироқ ҳамма беморлар ҳам мустақил тарзда рухий мувозанатини тиклашга қодир эмас. Бусиз одатий ҳаёт тарзига, иш фаолиятига қайтиш қийин кечади. Айнан шу вазиятда улар онкологик шифокор, бошқа тиббиёт ходимлари ва психологларнинг рухий мададига муҳтож бўлишади.

Яна бир муҳим муаммо — беморнинг оила аъзолари рухий ҳолатига тааллуқли. Зеро, беморнинг даволаш муолажаларини давом эттиришга тайёрлиги, умидворлиги, ўз имкониятига ишониш-ишонмаслиги айнан уларга боғлиқ. Чорасизлик, яқин кишига ёрдам бера олмаслик ҳолати қариндошларнинг ва ҳатто тиббиёт ходимларининг ҳам бемордан рухий узоқлашишига олиб келади. Кўп ҳолларда оила аъзолари беморга ҳаддан зиёд ғамхўрлик билан банд бўлиб, бу ҳолатда ўзлари ҳам эътиборга муҳтожлик ҳис қиладилар.

Келтирилган ҳолатлар онкологик хизмат шифокорларининг психотерапевтик тайёргарлиги жуда муҳим эканлигини англатади. Юқорида қайд этилган патопсихологик мувозанатнинг бузилиш ҳолатларининг аёнлиги, баъзан эса яққол намоён бўлишига қарамай кам сонли шифокорларгина уларни тўғри баҳолашнинг удасидан чиқа оладилар. Бу эса уларнинг клиник фанлар доирасида тор ихтисосликка эга бўлишлари, шунингдек, турли соҳа мутахассис шифокорларнинг ўзаро тажриба алмашиш имкониятининг йўқлиги билан белгиланади. Ҳолбуки, психотерапевтик даво касалликнинг жисмоний, рухий, микроижтимоий клиник кўри-нишларига йўналтирилгандагина терапиянинг юқори самарадорлигини таъминлаш мумкин.

Онкологик касалликларнинг кенг тарқалгани, кишилар ҳаётига жиддий таъсири ва унинг оқибатида ўлим даражасининг юқорилиги онколог-мутахассисларни тайёрлашда кенг қамровли ёндашув зарурлигини кўрсатади. Беморлар ва уларнинг оила аъзоларида ўз вақтида аниқланган рухий мувозанат бузилишларини тиклаш бемор ҳаётини енгиллаштиради. Бу масалада, айниқса, оилавий шифокорларни тайёрлашга катта умид билдириш мумкин. Зеро, нафақат беморларнинг, балки оила аъзоларининг ҳам саломатлигини кўриқдан ўтказиш ва мавжуд касалликларни даволаш бевосита уларнинг ваколатига қиради. Бу ҳолда онкологик беморлардаги рухий бузилиш хилма-хиллиги муаммоси ўқув жараёнига «оилавий шифокор» мутахассислигининг методик ишланмаларини киритиш, мавзу бўйича машғулотлар ва кўрсатилган масалаларга доир лекция курслари, шунингдек, консультатив психотерапевтик ёрдам курсларини жорий этиш йўли билан ҳал этилиши мумкин.

Чунончи, касалликка чалинган беморларни кенг қамровли даволашда психотерапиянинг аҳамияти тобора ортиб бормокда. Янги пайдо бўлган хавфли шишларни даволашда психотерапевтик усулларни қўллаш, аввало, бемор ҳаётини енгиллаштириш, даволаш-реабилитация жараёнини мувофиқлаштириш, уларнинг оилавий, маиший ишлаб чиқариш муҳитига мослашишларини яхшилаш имконини беради.

Юлдузхон НАРМЕТОВА,
ЎЗМУ тадқиқотчиси

Ўзингни енгсанг...

Х аётда турли синовларга дуч келади инсон. Шундай чоғда кимдир ўзини қўлга олиб, иродасини намойиш этиб, олға интилади. Кимдир омадсизлигу муваффақиятсизлигида бировларни айблайди. Кимдир эса ҳаммасини қайтадан бошлашга аҳд қилади. Яна баъзилар бор аламини ичкиликдан олади. Сигарету ароққа ружу қўяди.

Ичкиликка ёки тамаки маҳсулотига «меҳр» қўйганларнинг аксарияти «ҳали бу бошланиши-ку, бир-икки бор ичсам, ичибман-да, вақти келганда ташлайман», деб ўйлашади.

— Бу ёлғончи таассурот, ўз-ўзини алдашдан бошқа нарса эмас, — дейди Самарқанд вилояти наркология диспансери ичкилик-бозлик ва гиёҳвандликка қарши курашиш бўлими врач-наркологи Мирали Соатов. — Ичкиликнинг қулига айлангандан сўнггина улар бу одатни ташлаш мақсадида шифохонамизга келиб, ёрдам сўрашади. Беморларни аввало, дори-дармон билан даволаймиз, уларга рухий терапия усулини ҳам қўллаймиз. Муолажа жараёнида уларда соғлигини йўқотишга сабаб бўлмиш зарарли одатдан воз кечиш истаги пайдо бўлади. Бу истак биз учун ютуқнинг биринчи пиллапоиси ҳисобланади.

Сигаретни кунига 3-4 қутилаб чекувчиларда бош мия фаолияти камроқ чекадиганларга нисбатан тез издан чиқа бошлайди. Қон айланиш тизими бузилиб, кишида асаб ҳужайралари қўзғалиши оқибатида бош оғриши, жаҳлдорлик, тез чарчаш, иш қобилиятининг пасайиши кузатилади. Шунингдек, тамаки чекиш соч тўкилиши, катаракта (кўз гавҳарининг хиралашуви), тери саратони, ошқозон яраси, ўпка эмфиземаси (йўтал, нафас олиш қийинлашуви) каби касалликларга йўл очади. Алкогол маҳсулотлари келтирадиган зарар ҳам тамакиникидан кам эмас. Унинг авж олиши натижасида бемор ҳаёти хавф остида бўлиб, охири ўлимгача боради. Касаллик бошланишида жигарга оғирлик тушаётган бўлса, арокнинг микдори ошиб бориши натижасида бу «чексизлик» жигар циррозини келтириб чиқаради. «Маишатбозлик»ни узлуксиз давом эттириш касалга чалиниб турган бошқа органларнинг ҳам қайта тикланмаслигига сабаб бўлади.

— Ичкиликка ружу қўйилиши ҳаддан ошиб кетиб, уни бирдан тўхтатганда кишида «оқ алаҳлаш» ҳолати кузатилади, — дея суҳбатимизни давом эттиради шифокор М.Соатов. — Аниқроқ айтганда, бемор спиртли ичимликка ўрганиб қолиб, то даволаш ишлари бошлангунига қадар бўлган даврда ичмаслиги ва организмнинг керагидан ортиқ захарланиб улгургани ана шу ҳолат кузатилишига олиб келади. Бундай вазиятда беморга иккита одамнинг ўзаро қайсидир мавзуда суҳбатлашиб тургани ҳам худди уни ҳақоратлаётгандай туюлади. Бундан бошқача ҳолларда ҳам улар ҳаёлий таассуротлари билан ўзлари ва ён-атрофдагиларга зарар келтиришади. Ўттиз бир ёшли Д. исмли бемор касалхонага ётқизилганда, унда ҳам ичкилик меъёридан ошиб кетиши натижасида «оқ алаҳлаш» кузатилган бўлиб, кўпқаватли уй балконида чиққанида у ерга «самолёт қўнганини ва учувчилар уни саёҳатга таклиф қилишгани»ни айтади. «Самолётга чиқадиган пайтда»гина онаси югуриб келиб, балкондан йиқилиб тушишига бир баҳя қолган ўлини ушлаб қолади. Касаллик авж олиб кетган бу каби ҳолатларда мажбурий даволаш қўлланилади. Бундай беморлар уч ойдан бир ярим йилгача доимий назоратимизда бўлади.

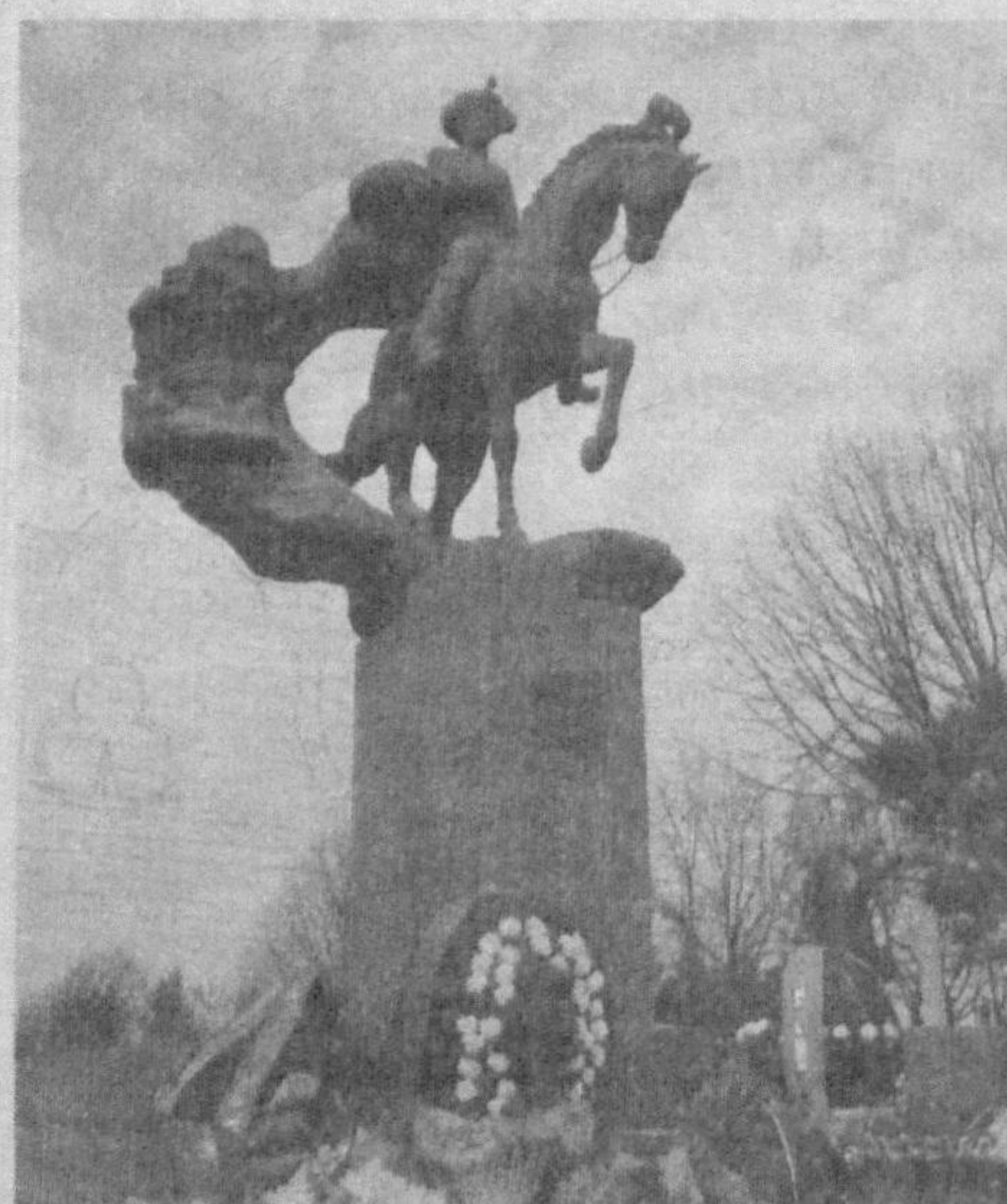
— Бу ерда илк бор даволанганимда 20 ёшда эдим, — дейди нарпайлик 28 ёшли Бекзод (исми ўзгартирилди). — Ичкиликка берилганим ота-онамни ташвишга солиб, мени бу йўлдан қайтармоқчи бўлишди. Ўшанда турмуш ўртоғим билан орамиздаги келишмовчилик сабаб, аламинини ичкиликдан олардим. Кейин оилам билан аҳил яшай бошладик. Уч-тўрт йил ароқдан ўзимни тийдим. Ҳам заводда ишлар, ҳам ўртоқларим билан устачилик қилардим. Бир уйнинг таъмирини тугатган кунимиздан бошлаб яна ичадиган одат чиқардим. Деярли ҳар кун ичардим, токи ухлаб қолганимча. Кейин эса соғлигим йўқолаётганини сездим. Бир ўғил, бир қизим бор. Уларнинг эртанги тақдири учун ҳам соғлигим муҳимлигини англаб етдим. Ҳозир яна даволаняпман. Бутун иродамни сарфлаб, ўзимни бу иллатдан асрамоқчиман.

«Ҳар қандай қоронғиликда ҳам йўл топса бўлади», деган эди файласуфлардан бири. Зеро, бу зулматни ичкилик ёки тамаки орқали «ёритмоқчи» бўлганларга айтадиган сўзимиз қисқа: эс-хушингизни йиғиб олмасангиз, буткул йўлсиз қолишингиз ҳеч гап эмас.

Зулфия БОБОЕВА

«Олим бўлсанг — оламникисан...»

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада).

— Бобуршунос маслакдошларимиз бисёр. Улар ёрдамида Фонд ҳомийлигида 40 дан ортиқ ноёб асарлар ўзбек тилида нашр этилди. Азиз Қаюмов, Саидбек Ҳасанов сингари таниқли олимларимиз, Гофуржон Сатимов, Янглиш Эгамова, Исмоил Бегжонов каби таржимонларимиз хизматлари туфайли «Бобур ижодиёти», «Заҳириддин Муҳаммад Бобур», «Марказий Осиё ва Ҳиндистон тарихида бобурийлар даври», «Жаҳонгашта «Бобурнома», «Бобур ва Юлий Цезар», «Асрларни бўйлаган Бобур», «Бобурнома» — буюк асар», «Бобурнома» учун қисқача луғат» сингари тадқиқот, монография, рисолалар яратилди. Румер Годеннинг «Гулбадан» романи, Уильямс Рашбрукнинг «Ҳондамирнинг «Ҳабиб ус-сияр» («Буюклик хислати»), Муҳаммад Ҳайдар мирзонинг «Тарихи Рашидий», «Бобурнома»нинг ҳозирги ўзбек тилидаги таъбири, «Бобурнома»нинг Эйжи Мано илмий матни асосидаги янги мукамал наشري юзага келди. Адиблар Хайриддин Султонов ва Қамчибек Кенжалар томонидан илмий

экспедициялар кундаликлари асосида «Бобурийнома», «Саодат соҳили», «Бобурийлардан бири», «Ҳинд сорига», «Буюклар изидан», «Андижондан Бағдодгача» номли сафарнома асарлар яратилди.

— **Бобур шахсияти ва ижодини жаҳон миқёсида ўрганиш бўйича қандай ишлар амалга оширилди?**

— Халқимизда «Олим бўлсанг — олам сеники», деган ҳикмат бор. Ҳаёт бунинг айна ҳақиқат эканлигини минг бор тасдиқлайди. Мен Бобур ҳаётидан хулоса чиқариб, шу мақолни бироз

Уилер Текстон яратди. Бугун Фуод Кўпрулзода ва Рашид Раҳмати Аратларнинг издошлари Билол Южел, Танжу Сейҳан хоним сингари кўплаб турк олимлари бобуршунослик билан изчил шуғулланмоқдалар.

XIX-XX асрларда Николай Ильминскийдан бошлаб, ҳозирги Ия Стеблевага қадарлик Россия олимлари бобуршуносликка катта ҳисса қўшиб келмоқда. «Бобурнома»нинг илмий-танқидий матнини яратган, мукамал кўрсаткичлар тузган, «Бобурнома»ни япон тилига ўгирган «Бо-

профессор Рамз Аскер Бобур девони ва «Бобурнома»ни озарбайжон тилига таржима қилди. Бугунга келиб қозоқлар, ҳиндлар, покистонликлар «Бобурнома»ни ўз тилларида ўқимоқдалар. Афғон олимаси Шафиқа Ёркин «Бобурнома»ни бешинчи мартаба форс тилига ўгирди, икки мартаба Бобур «Девони»ни нашрга тайёрлаб, Қобулда чоп эттирди. Буларнинг барчаси Бобурнинг умумбашарият томонидан ардоқланиши, унинг ноёб ва мўътабар мероси бутун инсоният мулки эканлигидан далолат беради.

— **2012 йилда амалга оширилган илмий экспедициялар натижалари қандай бўлди?**

— Ўтган йилнинг ёз ойларида экспедиция аъзолари темурийлар салтанатининг асосчиси Амир Темурнинг Волга соҳилларидаги ҳарбий қароргоҳи ҳамда Олтин Ўрданинг айрим шаҳарларини ўрганиб қайтган эди. Экспедиция аъзоларининг матбуотда ҳисобот-хотиралари эълон қилинди. Уларда Олтин Ўрда хони Тўхтамышхон билан Соҳибқирон ўртасидаги бўлиб ўтган жанггоҳ ўрни тўғрисида айрим фикрлар ўртага ташланганди. Шунга кўра кузда Қозоғистон, Россия, Озарбайжон, Арманистон, Грузия, Эрон, Туркменистон бўйлаб навбатдаги сафар амалга оширилди. Унда етти мустақил давлатнинг 70 дан ортиқ аҳоли яшаш пунктларининг ўтмиши, бугунги билан яқиндан танишдик. Маҳаллий халқ вакиллари — зиёлилар, ишчилар, деҳқонлар, хунармандлар, олиму уламолар билан учрашиб, Соҳибқирон юрган йўллар ва ундан қолган моддий ва маънавий мерос ҳақида маълумотлар тўплашга муяссар бўлди.

Экспедиция давомида тўпланган маълумотлар, ўрнатилган алоқалар келгусида янада мукамаллашади, деган умиддаман.

Саидахмад ШУКУРОВ
суҳбатлашди

Ким кўрибтур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиг,
Кимки ондин яхши йўк, кўз тутма ондин яхшилиг.

Гар замонни нафй қилсам айб қилма, эй рафиқ,
Кўрмадим ҳаргиз, нетойин, бу замондин яхшилиг.

Дилраболардин ямонлиг келди маҳзун кўнглума,
Келмади жонимга ҳеч ороми жондин яхшилиг.

Эй кўнгул, чун яхшидин кўрдунг, ямонлиг асру кўп.
Эмди кўз тутмоқ не, яъни ҳар ямондин яхшилиг.

Бори элга яхшилиг қилғилки, мундин яхши йўк,
Ким дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиг.

Яхшилиг аҳли жаҳондин истама Бобур киби,
Ким кўрубтур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиг.

ўзгартирмоқчиман, яъни «Олим бўлсанг — оламникисан». Шу маънода олим, адиб, шоир, шоҳ Бобур ижоди, мероси энди оламники, бутун башариятники.

Жаҳон мамлакатлари олимларининг бобуршуносликка қўшган ҳиссаларини биз жуда қадрлаймиз. Англияда XIX асрда бобуршунослик илми шаклланди. Жон Лейден, Уильям Эрскин, Анетта Бевериж хонимнинг хизматлари бу соҳада бекиёсдир. «Бобурнома»нинг учинчи инглизча таржимаси, «Тарихи Рашидий», «Ху-моюннома» таржималари ва илмий матнини америкалик таниқли олим

бур ва унинг даври» монографияси муаллифи Эйжи Манони эҳтиром билан тилга олишга бурчлимиз. Луи Бакйё «Бобурнома»ни француз тилига моҳирона таржима қилган.

Миср Араб Республикасидан Мажда Мажлуф хоним, Испаниядан Комас хоним «Бобурнома»ни араб ва испан тилларига таржима қилдилар. Бу билан улар 22 араб давлатига ҳамда испан тилида сўзлашувчи ўнлаб Европа ва Америка мамлакатлари халқларига Бобур меросини етказдилар. Ушбу шоҳ асар, шунингдек, хитой тилига ўгирилди. Боқулик

Ҳар гал «Бобурнома»ни ўқиганимда, юрагим фаҳрга тўлади. Бу асар юртимиз тарихини ўрганишда муҳим қўлланма бўлиб, унда Жиззах воҳаси, унинг тарихи, табиати, меҳнаткаш ва танти одамлари ҳақида ҳам ибратли фикрлар билдирилган.

Тилшуносларнинг эътирофи-ча, «Жиззах» сўзи қадимий туркий тилдаги «Дизак»дан келиб чиққан. Бу эса «қалъача» маъносини англатади. Профессор Ўрол Носиров «Жиззахдан айтар сўзим» китобида «Бобурнома»дан кўплаб маълумотлар келтиради.

«Отаси Умаршайх вафотидан сўнг Андижон тахтига ўтирган 12 ёшлик Мирзо Бобурнинг ўспиринлик йиллари ҳам Самарқанд тахти илнжида не бир долғали, чигал воқеаларда кечди, — деб ёзади Ў. Носиров. — Бир неча бор Андижондан Самарқандга, Самарқанддан Андижонга отланганида Зомин, Пишоғар, Жиззах, Сангзор, Шероз каби шаҳару қишлоқларда, кўпинча Бахмал ва Жиззах туманининг тоғли ҳудудлари ҳисобланган Ёрайлоқ тумани қишлоғи-ю, қўрғонларида бўлди. Бир сафар иситмага чалинганида тузалгунча Пишоғарда тўхтаб қолди. Самарқандни Шайбоний-хонга қолдириб, мағлу-

бият алаmidан бош олиб чиққанида Жиззахда роҳат топганини қониқиш билан хотирлайди.

Тарихчи олим таъкидлагани-

ОМОНЛИК ВА АРЗОНЧИЛИК ҚАДРИ

дек, «чархи кажрафтор»нинг ситамларидан озор чеккан Бобурга Жиззах руҳий мадад беради. Бу ҳақда «Бобурнома»да шундай ёзади: «Кеч намози дигар Илон Ўтида тушуб, от ўлтириб этини шишлаб, кабоб қилиб отни лаҳза тиндириб отландук. Тонгдан бурунроқ Халилия кентига келиб туштук. Халилиядин Дизак келилди, ул фурсатта Дизакта Ҳофиз Муҳаммадбек дўлдойнинг ўғли Тохир дўлдой эди. Семиз этлар ва майда этмаклар арзон, чучук қовунлар ва яхши узумлар фаровон...». Шу билан бирга у Жиззахда қаттиқ машаққатлардан арзончиликка, оғир фалокатлардан омонликка чиққанини, ўлим ваҳимаси кўнгилдан кўта-

рилиб, очлик даф бўлганлигини мамнуният билан қайд этиб: «Умр бўйи омонлик ва арзончилик қадрини бундай билмагандик...», дейди.

Тоғу тахтидан ажралган Бобур вилоятнинг шаҳар-у қишлоқларидан содиқ дўстлар топади. Ҳофиз Муҳаммадбек дўлдойнинг ўғли ҳоким Тохир дўлдой, Мулла Бобо Пешоғорий ва укаси Бобошайх, Сангзор қўрғонбегиси Сайид Юсуфбек, укалари Сайид Ҳасан ва Аҳмад Юсуфбек, ўғли Муҳаммад Юсуфбек кабилар билан

қадрдон бўлган. Аҳмад Юсуфбек бир умр Бобур Мирзонинг хос кўриқчиси, кўриқчи қўшин бошлиғи бўлиб хизмат қилган бўлса, Мулла Бобо Пешоғорий унинг энг ишонган ва яқин кишиси бўлган.

Жиззах ва Жиззахликлар шоир ҳаётида муҳим ўрин эгаллагани асрлар оша халқнинг тилдан-тилга кўчиб келаётган ривояту ҳикоятларида, термаларида ҳам акс этган.

«Бобур келди, ёғий қоч,
Фаришталар қўйинини оч...»,

деб бошланувчи термада Бобурнинг мард ва жасурлиги, элпарварлиги, энг муҳими, бу хайрихоҳлик замирида халқнинг шоирга бўлган муҳаббати акс этган. **Пардабой ТОЖИБОВ**

САХОВАТ СОҲИБИ

«Бобурнома»да улуг инсонларнинг эзгу ишлари алоҳида эътироф этилади: «Султон Ҳусайн мирзонинг замони ажаб замоне эди, аҳли фазл ва беназир элдин Хуросон, батахсис Ҳири шаҳри мамлу эди. Ҳар кишинингким бир ишга машғуллуғи бор эди, ҳиммати ва ғарази ул эдиким, ул ишни камолга теғургай». Бундан англанадики, Ҳусайн Бойқаро Ҳирот шаҳрида осуда ҳаётни таъминлаб, олиму фозилларга ҳомийлик қилган.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур улуг шоир ва улкан салтанат соҳиби бўлиш билан бирга, халқпарвар ҳукмдор эди. Бунга «Бобурнома»да айтилган фикрлар ёрқин мисол бўлади. Жумладан, Бобур Ҳиндистон ва унинг вилоятлари ҳақида сўз юритиб, шундай дейди: «Яна Бангалада бу расмдурким, ҳар кишиким подшоҳ бўлди, бурунги подшоҳларнинг хизоналарини сарф ва харж қилмоғлиқ куллий айб ва ордур. Ҳар ким подшоҳ бўлса, яна янги хизона йиғмоқ керак. Хизона жамъ қилмоғлиқ ул элнинг қошида фахр ва мувоҳоттур. Яна бир расм будурким, хизона ва пойгоҳ ва мулк салотинининг жамъ байтутотининг қадимдин муқаррар ва муайян танлари парганалар бордурким, ўзга ерга асло харж бўлмас». У Бангола подшоҳларининг оддий халқ мушқулини энгил қилиш ўрнига, салтанат хазинасини харж қилмасдан, балки уни бойитиш, бундан фахрланишидан ташвишга тушади. Ушбу ҳолатга чек қўйиб, салтанатдаги бойликларни одамларнинг турмушини энгиллатишга сарфлайди.

Олмос ХУРРАМОВ,
Қарши давлат университети
ўқитувчиси

Агар аёл пул топса...

— ...Кўнглимни ёзай десам, яқинларим ҳам йўқ. Дардимни кимга айтишни билмайман. Танишларим ёки қўшнилари айтсам, қўшса қўшадики, камай-тирмайди. 15 йилдан бери авайлаган оиламга путур етади. Сизни эса бугун кўриб турибман, эртага яна учрашамизми...

Биласизми, эримни ва фарзандларимни жудаям яхши кўраман. Шу боисдан, ҳарна деб, саккиз соат ишлаб, шанба ва якшанба кунлари қўшимча иш қиламан. Бундан ташқари уй юмушлари. Бир соатгина оёғимни узатиб, телевизор кўришга вақтимни аяйман. Шунга яраша рўзгоримиз бут. Нолимайман. Аммо...

Турмуш ўртоғим аслида ёмон одам эмас. Меҳрибон, оқкўнгил. Икки нафар фарзандимиз бор. Ота-онамизга осон бўлмаган экан. Бошимизга тушиб кўраямиз. Бирга ҳаракат қилсак, бир нарсга эришарканмиз, деб қандай қилиб рўзгорнинг бутун ташвишини ўз бўйнимга олиб қўйганимни билмай қолибман.

Кейинги пайтларда эрим хотиним уддалаяпти, деб бирор егулик олиб келиш у ёқда турсин, ул-булга мендан тез-тез пул сўрайдиган одат чиқарди.

Ҳаттоки, чойхонасининг харажати-ю, дўстларига берадиган тўёнани ҳам мендан оладиган бўлиб қолди. Нима қилишга бошим қотган. Бирор ишга киринг, десам ҳар хил баҳоналарни рўқач қилади, жонини қойитмайди. Қорни тўқ, эгни бутун-да, темир хотини бор-ку, ахир! Агар нолисам, намуноча ношукурсан, деб танбёҳ ҳам беради. Хуллас, эримни йўлга соломлаётганимдан, аёллик қадр-қийматимнинг шунчалар паст тушиб кетганлигидан йиғлаб ўтирибман.

— Вой, жуда қизиқ экансиз-ку, шунга ҳам сиқиласизми?! Уйингиз тинч бўлса, сизга яна нима керак. Буларнинг ҳаммаси ўтқинчи. Кўяверинг, бола-жонларингиз камолини ўйланг, эрингиз ўз йўлини топади...

Кўринишидан оқила, самимий бу аёлнинг суҳбатидан жуда таъсирландим. Уни бироз юпатгандек бўлдим-у, ўзимнинг кўнглим алғов-далғов бўлди. Ким билсин, у балки воқеанинг тафсилотини тўлиқлигича айтмагандир. Лекин нима бўлганда ҳам шунақа эркакларнинг борлиги ҳақиқат-ку.

Ҳозир-чи? Гоҳида ростдан ҳам аёлларнинг жони қирқтаман, деб ўйлаб қоласан, киши. Бир елкасига эркакнинг, бир

Оила — муқаддас қўрғон. Бу қўрғонни асраш учун йиллар давомида қанча-қанча суварни симириб, тошларни кемиришга тўғри келади. Унинг мустаҳкамлиги, рўзгорнинг бутунлиги эса «қўш хўкиз» деб аталувчи эр-хотиннинг гарданида.

Лекин...

Хаёл билан кетаятиб, ўриндиқда ўзига-ўзи бир нималарни пичирлаб, йиғлаб ўтирган аёл эътиборимни тортди.

Тасалли бергим келди.

— Кечирасиз, ёрдамим керакмасми?

— Йўқ, раҳмат,— деди

у хўрсиниб, бўғиқ овозда.

Барибир уни бундай аҳволда ташлаб кетолмадим.

— Тинчликми ўзи, ишқилиб?

елкасига ўзининг мажбуриятларини юклаб, уни бажараётган аёллар камми ахир!

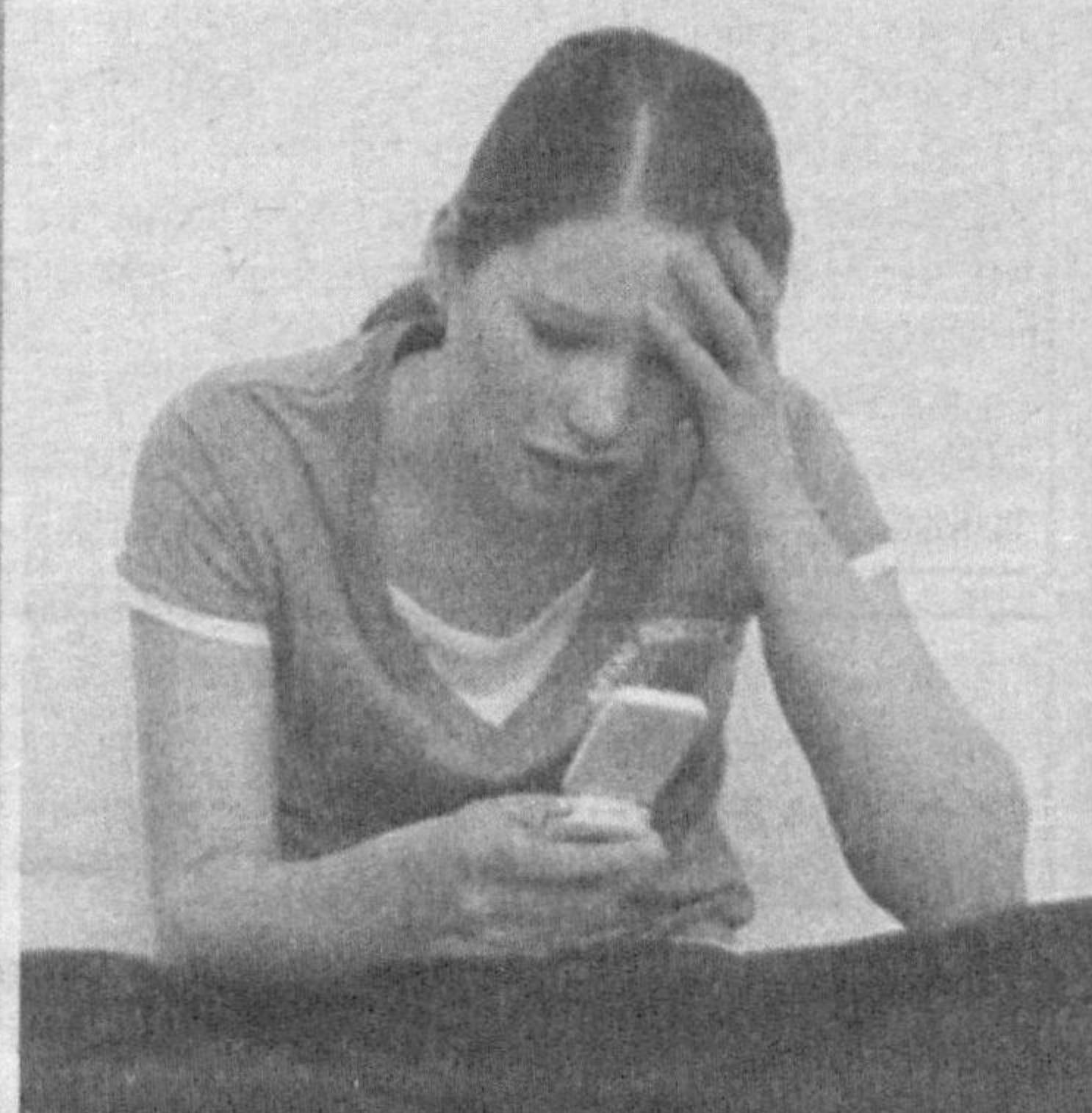
Баъзида кўча-кўйда турмуш ташвишлари билан юрган, ўзларига қарамай қўйган аёлларни учратамиз. Юзлари изғирин шамоли-ю чилла иссиғидан қорайиб, қўллари қадоқдан қотиб кетган бу ожизаларнинг ҳам умр йўлдошлари борлигига ишонгинг ҳам келмай қолади. Ахир, буни қандай тушуниш керак, ғурур, ҳамият тушунчалари эркакларни тарк этаётгани нахотки рост бўлса?! «Султонлик» тахтини осонгина бўшатиб беришаётганини нима билан изоҳлаш мумкин?

Ўз вақтида кўпчилик эрга бўйсуниб фақат иқтисодий қарамликка боғлиқ, агар хотин пул топса, ўзини ўзи таъминласа, унга итоат қилмай қўяди, деб ўйларди. Ҳозир эса одамларнинг тушунчаси, дунёқараш ўзгарган. Оилада эркак ҳам, аёл ҳам тенг ҳуқуқли. Лекин бир нарсани унутмаслик керакки, қарс икки қўлдан чиқади. Турмушнинг пасту баландида баравар туриб, баравар ҳаракат қилинсагина ўзимиз орзу қилган фаровон турмушга эришамиз, фарзандларимиз камолини кўраимиз.

Раъно

Кечани қайтариш қийин

Келинчак зерикди, чунки куёвбола гаплашиб юрган йигитига ўхшамас, камгап ва жиддий бўлиб, ҳис-туйғуларини очиқ-ойдин ошкор қилавермасди. Келин шўх, ҳазилкаш суйганини қўмсаб, беҳафсала юрадиган, рўзгор юмушларини қўл учида бажарадиган бўлиб қолди. Қўлидан уяли телефони тушмас, ким биландир ҳиринглаб гаплашгани гаплашган эди. Бу ҳолдан куёвнинг гаши келди-ю, бироқ «дугонасидир» деб унчалик эътибор бермади.

Кўза эса кунда эмас, кунда синди. Бир кунни йигит хотинининг кўнглини овлаш ниятида совға олиб, уйга вақтлроқ қайтди ва келинчакнинг телефонда ким биландир эр-каланиб гаплашаётганини эшитиб, остонада тўхтаб қолди. Келинчак эҳтиросли сўзлар, аллақандай ваъдалар берарди. У ўз-ўзи билан овора бўлиб, эрини пайқамади ҳам. Йигитнинг кўз олди қоронғилашиб кетди. Ўша тун кўзига уйку инмади, келинчак ухлагач, қўл телефони олиб титқилади. Бегона телефон рақамлари, севги изтироблари битилмиш СМСлар тепа сочини тик қилди ва йигит киши билмас телефондаги барча маълумотларни ўзининг телефонида ўтказиб олди.

Эртасига эса телефони бузилганини айтиб, шу сабаб хотинидан унинг телефонидан фойдаланиб туришни сўради. Келин аввалига иккиланди, кейин шоша-пиша холи жойга ўтиб, телефонидаги бор маълумотларни ўчира бошлади. Барча уринишлари бекор эканлиги тезда аён бўлди. Эр хотинини сиқувга олди. Дастлаб, келинчак минг баҳонани рўқач қилиб, ўзини айбсиз қилиб кўрсатишга уринди. Масала чигаллашиб, ҳатто маҳалла яраштирув комиссиясигача борди. Аммо йигит «кўнгли бошқада бўлган аёл билан яшай олмайман», деб туриб олди.

Қиссадан ҳисса, қиз бола палахмон тоши, келин бўлиб тушган жойига сингиши шарт. Муҳаббат шунчаки кўнгли хуши эмас, балки ҳаёт қўшиғидир. Аввало, унинг тантанаси учун курашмоқ, ҳеч қачон суймаган одам билан тақдир ипини боғламаслик керак. Диллар меҳр ила боғланган бўлса, мавжуд камчиликлар кечирилади, оила қўрғони мустаҳкам бўлади.

Дилдора ИСМОИЛОВА

Гап кўринишда эмас...

Хўп, деяверинг, «кўринишингиздан ҳеч ким сизни шунчага кирган демайди, анча ёш кўринасиз», деган гап қайси аёлга ёқмайди. Лекин, бу тарк этаётган ёшликни ортидан қувлаш дегани эмас, албатта...

Кўча-кўйда турли ёшдаги аёлларга дуч келамиз. Уларнинг юриш-туриши, кийиниши ва муомаласи турлича. Кимдир узун, кимдир калта, кимдир тор, кимдир мўл-кўлгина кийим кийишни афзал кўради. Чунки ҳамманинг диди ҳар хил. Аммо, мода деб аталувчи жиловлаб бўлмас балони деб қоматига, ёшига ярашмаган либосларни кийиб олиш тўғримики? Жамоатчилик орасида, афсуски, ўрнатилган

ёшида ўта тор, калта, олди ҳаддан ташқари очиқ куйлак кийган, узун қизил рангли тирноқлари ва жуда ёрқин макияжи билан 20 яшар қизчалардек ўзини тутиб, ҳусну малоҳатда ўзига тенг келадигани йўқлигини исботлашга ҳаракат қилаётган «хонимчалар» ҳам йўқ эмас.

Бу билан ўзингизга оро берманг, дейишдан йироқмиз. Аммо ҳар нарсанинг меъёрини билсак, унга амал қилсак яхши

бўларди. Катта ёшда сиқолик ҳам ҳусн саналади. Шунинг учун ҳаммасини борица қабул қилишга ҳаракат қилишимиз керак. Ҳар бир даврнинг ўз жозибаси бўлади. Бир ойнага қараб кўринг-а: 40-45 ёшда ўзгача латофат, ўзгача мафтункорлик бор сизда!

Оғир ботмасин-ку, ўзингизга тўғри баҳо беринг, ўтаётган вақт билан курашманг. Табиатнинг бу қонунига ҳеч ким қарши чиқолмаган. Эсингизда

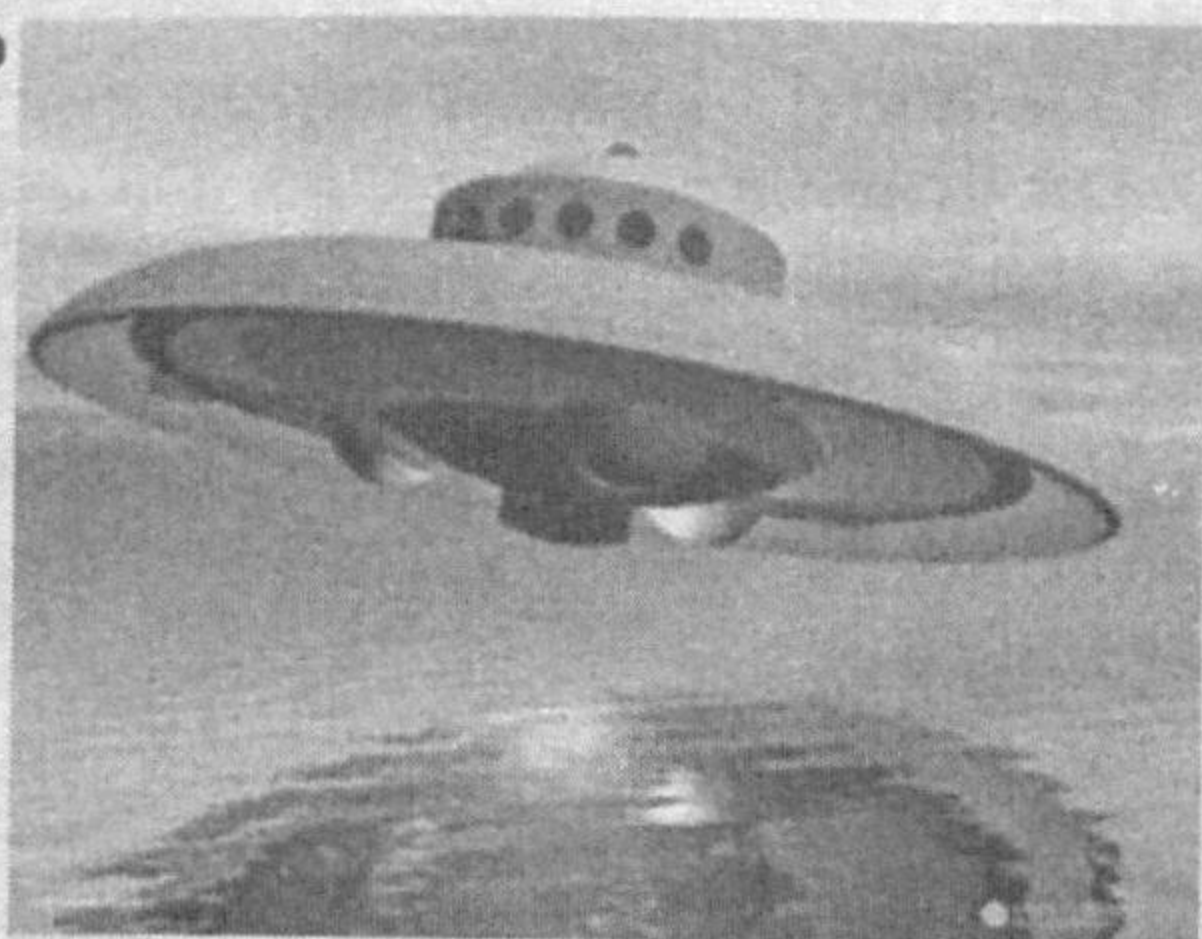

бўлсин, сиз ақлга сизмас даражада ёш кўринганингиз билан, тахминан неча ёшда эканлигингизни ҳамма билади. Буни эса ташқи кўринишингиздангина эмас, қизларга хос бўлмаган феъл-атворингиздан ҳам англаш қийин эмас.

Р. СОБИРОВА

«НУЖ БИЛАН УЧРАШУВГА ТАЙЁРМИЗ»

Глазго шаҳри раҳбарлари фуқаролардан бирининг сўровига расмий жавоб ҳақида агар ўзга сайёраликлар Шотландиянинг бу йирик шаҳри космик кемаларини қўндиришмоқчи бўлса, учрашувга тайёр эканликларини баён қилди.

Хатда ўзга сайёраликларнинг шаҳарга ташрифи яқин 5 йил ичида қўтилмаётгани, агар бу ҳодиса юз берса, ҳар қандай дўстона кайфиятдаги бошқа тамаддун вакиллари ҳукумат томонидан илиқ кутиб олиниши таъкидланган.

Шунингдек, раҳбарият Глазго ер сайёраси умумий майдонининг 0.00003 фоизини эгаллагани, умумий аҳоли сонининг 0.008 фоизигина истиқомат қилувчи ҳудуди ҳисобланиши боис, ўзга сайёраликлар ташриф учун бу ерни танлашлари мумкинлигига шубҳа билдирган.

Фуқаронинг сўровномаси шаҳар ҳокимиятига «Ахборот олиш эркинлиги тўғрисида»ги мамлакат қонуни доирасида юборилган. Ушбу меъёрий ҳужжатга асосан аҳоли маъмурларга шаҳар билан боғлиқ хоҳлаган савол билан мурожаат қила олади. Айтишларича, фуқаролардан агар аҳолига вампирлар ёки тирик мурдалар ҳужум қилишни бошласа, қандай йўл тутишлари мумкинлиги тўғрисида ҳам саволлар тушган. Ҳозирда маъмурлар ушбу сўровларга жавоб тайёрлашмоқда.

АҚШнинг Арканзас штатида яшовчи эр-хотин Терри ва Стивен Уиверлар дам олиш куни балиқ овлашга чиқишди. Йўл бўйидаги дўкондан Терри 10 долларга лаҳзалик лоторея харид қилди ва шу заҳоти эр-хотин миллион доллар соҳибига айланишди.

ҚЎШАЛОҚ ОМАД

Бироқ лаҳзада қўлга киритилган бойлик уларнинг дам олиш куни режаларини ўзгартиролмади. Уиверлар балиқ овига йўл олиш-

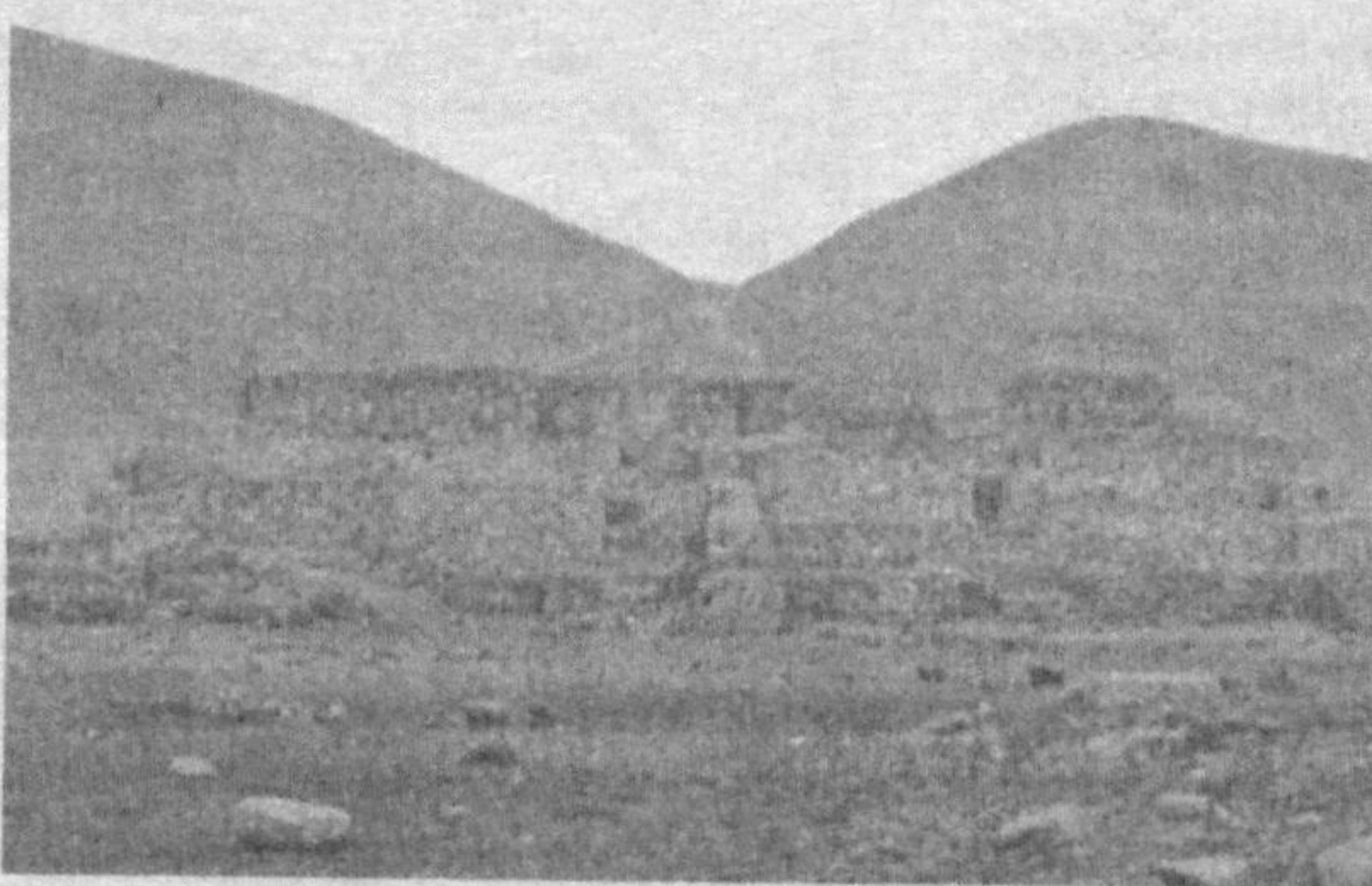
ди. Қайтишда эса энди Стивен худди ўша дўкондан яна бир лоторея сотиб олди. Мўъжизани қарангки, бу савар ҳам ютуқли чипта эр-хо-

тинга насиб қилди. Улар яна эллик минг доллар ютиб олишди. Омад келса, қўшалок келади, дегани шу бўлса керак-да.

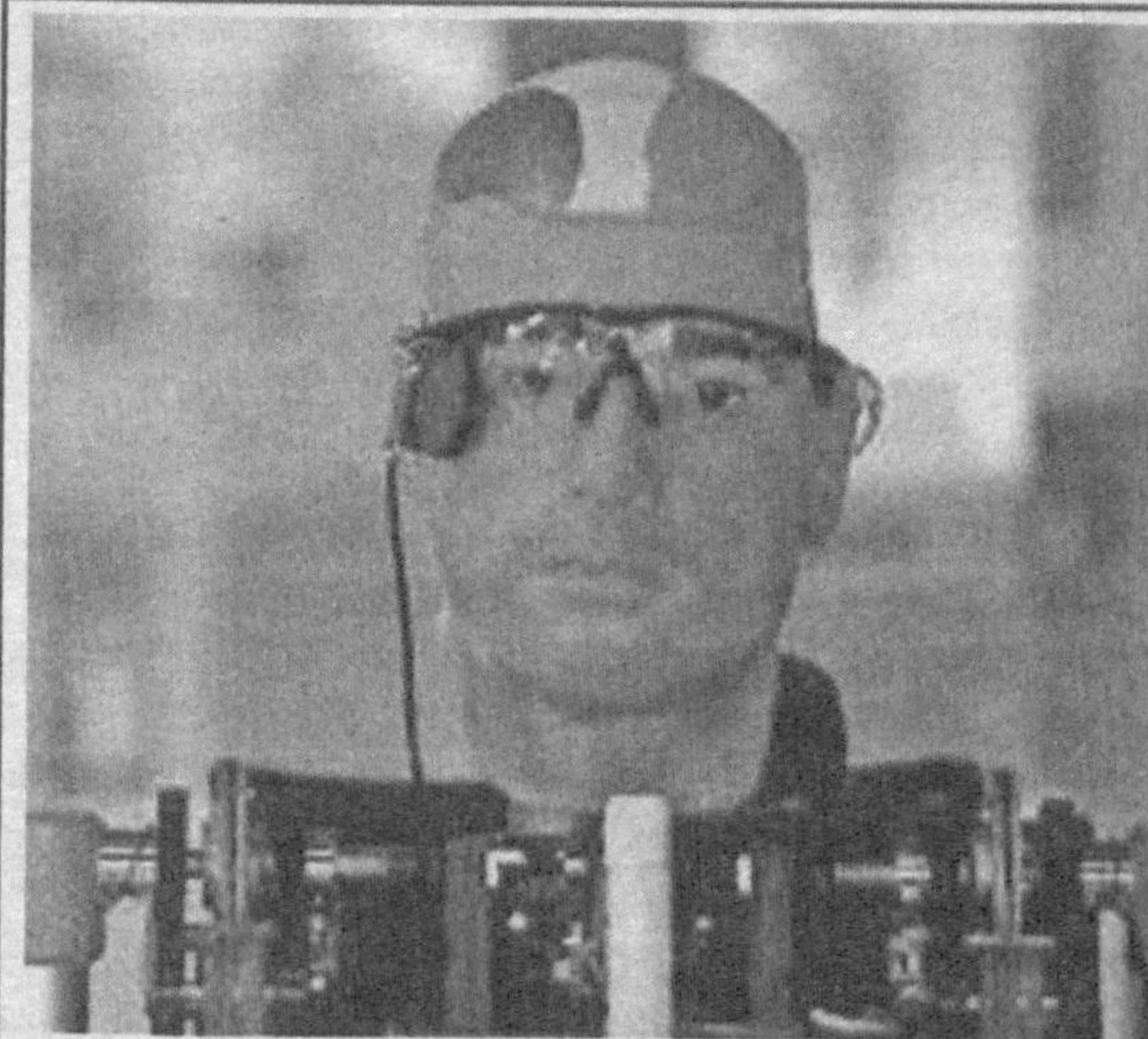
БЕШ МИНГ ЙИЛЛИК ИБОДАТХОНА

Перулик археологлар Лима шаҳри яқинидаги қадимий Эл-Параисо қишлоғи ҳудудида 5000 йил илгари бунёд этилган ибодатхона қолдиқларини топишди. Ибодатхона тўртбурчак шаклга эга бўлиб, 6,8 га 8 метр ҳажмда тошдан қурилган.

Деворлар сариқ лой билан суваб чиқилгани аниқланган. Олимларнинг фикрича, қадимда деворлар баландлиги 2.5 метрни ташкил қилган экан. Бироқ бугунги кунгача эса пастки 75 см. пойдевор сақланиб қолган, холос. Баъзи жойларда сувоқ устида қизил бўёқ излари қолган. Излар девор безаклари бўлганлигидан далолат беради. Ибодатхонада фақат бир одам кириши мумкин бўлган кичик туйнук бор. Хонанинг деворлари бўлмаган. Марказда эса диний маросимлар учун оташдон бўлган. Қоҳинлар ундан кўтарилган тутун орқали худога ўз дуоларини етказамиз, дея ҳисоблашган.

Радеоуглерод воситалари орқали ўтказилган текширувлар Эл-Параисо Америка ҳудудидаги энг қадимий аҳоли манзилларидан бўлганлигини кўрсатмоқда.

Англиялик олимлар бионик одам — яъни органларининг 66 фоизи инсон қўли билан ясалган робот-макетни йиғишга муваффақ бўлишди. РЭКС деб номланган роботни яшашда бугун замонавий медицинада инсонлар учун ишлатиладиган сунъий аъзолардан фойдаланилган.

РОБОТ ОДАМ

— Инсон аъзоларининг ярмидан кўпи сунъийси билан алмаштирилиши мумкинлиги эндиликда кўпчилик учун янгилик эмас, — дейди Рэксни йиғишда иштирок этган Рич Уокер. — Баъзи ҳаётий муҳим органларни «ишлаб чиқариш» ҳали мумкин бўлмаса-да, юрак, ўпка, ўт пуфаги, тери, алоҳида суяк ва бўғимларнинг протезлари, эшитиш ва кўриш тизими учун сунъий мослама ва бошқаларни «қўлболаси» билан алмаштириш имкони бор. Яқин ўн йилликлар ичида шундай қўл протезларини амалиётга татбиқ қила оламизки, унинг ёрдамида ногиронлар бемалол ёзиш имкониятига эга бўладилар.

Рэкс фаолият кўрсатадиган робот эмас. Муҳандислар ундан медицинанинг ютуқ ва камчиликларини акс эттирувчи кўрғазмали курул сифатида фойдаланишмоқчи.

Интернет хабарлари асосида
У. ИБОДИНОВ тайёрлади

ШЕРЛАР САЙРИ

Кения пойтахти Найробидеги марказий кўчалардан бирида иккита шер йўл ҳаракатини вақтинча тўсиб қўйди. Ҳайдовчилар ушбу йўртқич ҳайвонларни тонгда пайқашган эди.

Шерлар диққатини йўл ёқасидаги кўтослар чиқинди уюми тортгани таъкидланмоқда. Гувоҳларнинг айтишича, ҳайвонлар ҳеч ким ва ҳеч нимага зарар етказмади. Улар йўлни 10 дақиқада кўпроқ вақт тўсиб турди. Бу пайтда кўчада тирбандлик юзага келди. Ҳайвонлар ўз хоҳиши билан йўлни бўшашишгандан сўнг йўл ҳаракати яна давом эттирилди.

Таъкидлаш керакки, Найробия миллий кўриқхонаси пойтахт марказидан бор-йўғи бир неча километр масофада жойлашган. Кўриқхонадан бемалол шаҳарни ёки, аксинча, шаҳарнинг осмонўпар биноларидан туриб кўриқхона ҳайвонларини томоша қилиш мумкин. Кўриқхонада шерлар билан бир қаторда, қоплонлар, жирафалар, бегемотлар ва бошқа 400 турдан ортиқ африка фаунаси вакиллари яшайди. 1946 йилда ташкил қилинган кўриқхонадан ҳайвонларни шаҳар томонга «сайрга чиқиш» ҳолатлари авваллари ҳам кўп кузатилган.

80 ЙИЛЛИК ОИЛА

АҚШлик 97 ёшли Энн ва унинг турмуш ўртоғи 101 ёшли Джон Битарлар қонуний никоҳда 80 йил бирга яшаганликлари учун мукофотланди. Бу қарорни энг мустаҳкам оила тадбирини уюштирган Worldwide Marriage Encounter ташкилоти эълон қилган. Эр-хотин кўкрак нишони ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. Тадбирга мамлакат бўйича энг узоқ никоҳда бўлган жуфтликлар тақлиф қилинди.

Ғолибларнинг сўзларига қараганда, улар бир-бирини севиб турмуш қуришган экан. 1932 йили 25 ноябрда Энннинг дадаси уни бошқа бировга турмушга бериб юбормоқчи бўлганида иккови Нью-Йоркка қочиб кетишган. Биргаликдаги

ҳаётлари давомида эр-хотин 5 фарзанд, 14 нева ва 16 нафар эвара кўришган.

Шунингдек, улар ҳамиша ҳаётдан лаззат олиш, имконият даражасидан келиб чиқиб рўзгор қилиш ва оилада бир-бирини тушуниб яшашга уринишганини таъкид-

лашган.

— Бизга оиламизнинг кенгайиб боришини кузатиш жуда ёқади, — дейди Энн. — Фарзандларимиз, невараларимиз билан гаплашиб ўтириш, эвараларимизнинг ўсишини кузатиш жуда катта бахт.

Реклама ва эълонлар

«TASHKENT PROF INVEST»

МЧЖ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки кўмитаси Тошкент шаҳар ҳудудий бошқармасининг 2012 йил 23 ноябрдаги 225к-ПО-сонли буйруғи асосида «TASHKENT PROF INVEST» МЧЖ риэлторлик ташкилоти томонидан 2012 йил 30 декабр куни ўтказилган очик аукцион савдолари натижасига кўра:

1. Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, «Хасанбой-2»-мавзеси, Тикланиш кўчасида жойлашган умумий майдони 0,04 гектар бўлган 1-сонли ер участкасида яқка тартибда уй-жой қуриш учун фуқароларга мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи—7 000 000,0 сўм.

2. Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, 1-тор Шукур Бурхонов ва Шўртепа кўчалари оралиғида жойлашган, умумий майдони 0,0357 гектар бўлган 1-сонли ер участкасида яқка тартибда уй-жой қуриш учун фуқароларга мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи — 17 500 000,0 сўмга ҳамда майдони 0,0042 гектар бўлган 2-сонли ер участкасида яқка тартибда уй-жой қуриш учун фуқароларга мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи — 2 500 000,0 сўмга сотилганлигини маълум қилади.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темурашхон кўчаси, 16-«А» уй, 301-хона. Телефон: 233-20-13; расмий веб сайтимиз: TPI.uz

Лицензия: №RR-0109.

Хизматлар лицензияланган

Ажиб дунё...

Ер юзида ҳашаротхўр гулларнинг 550 тури мавжуд. Уларнинг энг кўп тарқалган тури пашшатутқич, росянка (ботқоқликда ўсадиган ўсимлик), росолистлар ҳисобланади.

Улар азот газини, минераллар кам бўлган минтақаларда, ботқоқлик ёки чўлларда ўсади. Бу ўсимликлар унча катта бўлмаган ҳашаротларни тутиб, улардан ўзлари учун керакли минералларни сўриб, қўшимча азот олади ва шу орқали озикланади.

Тўғри, йиртқич ўсимликлар ҳашаротларсиз ҳам яшаши мумкин эди. Аммо бунда улар жуда ҳам қисқа умр кўради.

Юмалоқ баргли росянка ҳашаротхўр гуллардан бири бўлиб, Европанинг тропик ва

субтропик минтақаларида ўсади. Шунингдек, Россиянинг ўрта минтақасида ҳам учратиш мумкин. Росянкалар асосан тупроғи нам жойларда, ботқоқликларда, минерал моддалар кам бўлган жойларда ўсади.

Унинг бўйи унча баланд эмас. Баргларининг ҳар бири 30 дан зиёд узун-узун қизил туклар билан қопланган бўлиб, ундан ачиган моддалар ҳиди анқиб туради. Бу ҳашаротларни чақириш учун қопқон ҳисобланади.

Тукларининг учидан ёпишқоқ модда оқиб туради. Натижада, учиб юрган чивин ёки пашшалар гул баргига келиб қўнади-ю, қайта

учиб кетолмай, япроққа ёпишиб қолади. Бечора ҳашарот учиб кетишга қанчалик уринса, япроққа шунчалик баттароқ ёпишади ва япроқ аста-секин юмилиб, ўзидан овқат ҳазм қиладиган шарбат ажратишга бошлайди.

Япроқ қайта очилганда ҳашаротдан майда-чуйда кераксиз қолдиқларгина қолади. Қолдиқларни ёмғир сувлари ювиб кетади ёки шамол ўсимлик япроғини тозалаб беради. Росянканинг ҳар бир япроғи уч-тўрт марта ҳашарот тутиб, беришга ярайди. Кейин япроқ қуриб ўрнига янгиси униб чиқади.

Анорбой НОРҚУЛОВ
тайёрлади

БОЛА ТИЛИ БОЛ

— Жим! — дейди дарсга кирган ўқитувчи. — Овоз чиқармай ўтиринглар. Синфда пашша учса билинсин.

Болалар жим бўлиб қолишибди. Ниҳоят, ўқувчиларидан бири чидаб туролмай кичкирибди:

— Нимани кутаяпсиз, устоз? Пашшани қачон қўйиб юбасиз?

Музаффар кўзгуни қўлига олиб, кўзини чирт юмибди. Буни онаси кўриб қолиб, сўраяпти:

— Нима қилаяпсан, ўғлим?

— Қанақа ухлашимни кўраяпман, — деб жавоб берибди боласи.

Ўқитувчи дарс пайти ўқувчи билан савол-жавоб қилапти:

— Қўйдан қандай маҳсулот олинади?

— Жун.

— Хўш, жундан нима қилинади?

— Билмайман.

— Нега энди? Устингдаги палтонг нимадан бўлган?

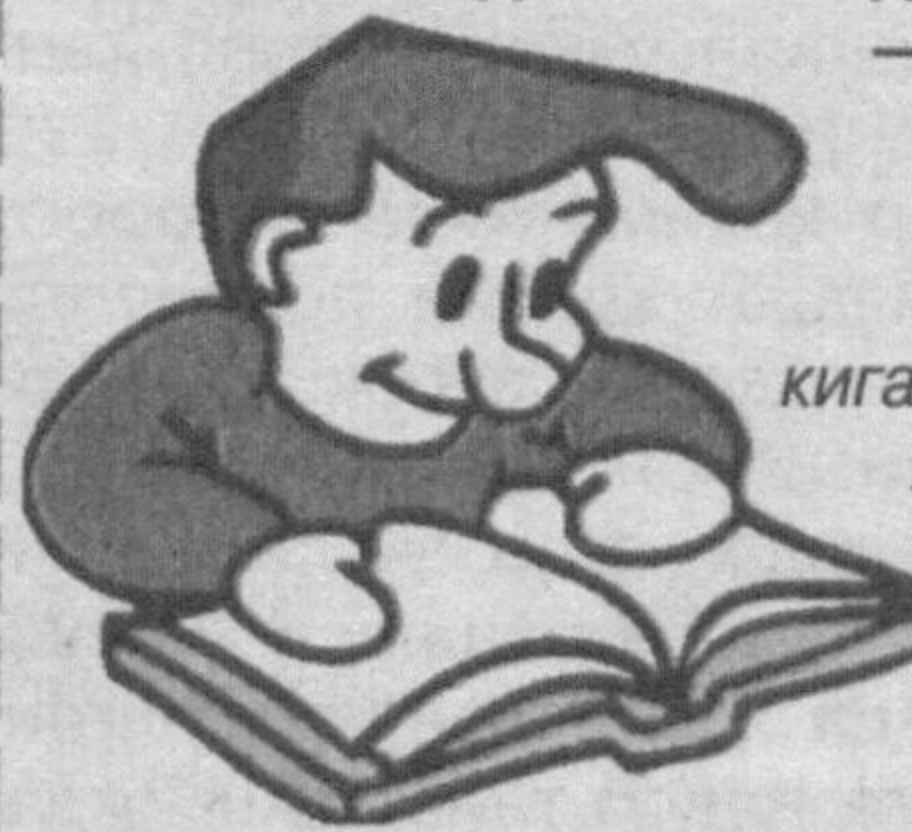
— Дадамнинг эски палтосидан.

Она қизидан сўраяпти:

— Агар бир дона картошкани олиб иккига бўлсам, кейин уларни тўртга бўлсам, яна ҳар бир бўлагини иккига бўлсам нима бўлади?

Кизи:

— Картошка салат бўлади, — деб жавоб берибди.

«НОДИР ТАРИХИЙ АСАР» ТОПҚИРЛИК МАШҚЛАРИ

Ушбу топқирлик машқлари Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи ҳақидаги билимингизни синайди.

ЧАЙНВОРД 1. Бобур мирзонинг отаси, Фарғона вилояти ҳукмдори. 2. Бобур саройида хизмат қилган тарихчи. 3. Самарқанддаги майдон. 4. Ҳарбий хизматчи. 5. Ҳиндистондаги ҳокимлик унвони. 6. «Бобур» видеофильмида бош қаҳрамонни гавдалантирган санъаткор. 7. Шоҳлик саройидаги олий мансабдорлардан бири. 8. Ҳиндлар қўшинидаги хизматчи. 9. Беморни даволловчи. 10. Мумтоз мусаввир, Бобур замондоши. 11. Шаҳар ҳокими унвони. 12. Шоир таваллуд топган шаҳар. 13. Жангдаги зафар, янги ҳукмдор шарафига қилинадиган мусиқа асбоби, давлат рамзи. 14. Алишер Навоийга фикр илмидан устозлик қилган самарқандлик билимдон. 15. Муқовасоз ҳунарманд. 16. Асардаги замонасининг таниқли меъмори. 17. Араб ёзувида қўлланилган ёзув тури. 18. Фарғона водийсидаги шаҳар. 19. Подшоҳлик саройи, қаср. 20. Ёш Ҳинд роҳасининг онаси фарзандини асраб қолгани учун Ҳумоюнга тортиқ қилган, даврининг энг қимматбаҳо олмоси номи. 21. Мамлакат фуқароси, халқ. 22. Бобур қўшинлари томонидан Ҳиндистонда олиб борилган юришда илк бор қўлланилган ҳарбий қурол. 23. Ўрта аср шарқида биринчи тарихчи бўлиб етишган олима, Бобурнинг фарзанди. 24. Ҳумоюннинг волидаси. 25. Шоирнинг арузга бағишланган асари. 26. Самарқандда Мирзо Улуғбек бунёд эттирган обид. 27. Бобур Ҳиндистонда марказий шаҳарга айлантириб, обод этган маскан. 28. Асар қисмларидан бирига берилган ном. 29. Ҳарбий қурол. 30. Бобур Мирзо қўшинлари Дехли султони Иброҳим Лоди лашкарлари устидан зафар қўчган жанг бўлиб ўтган шаҳар. 31. Навкарлардан қўрибегини даражасига эришган, асарнинг бош қаҳрамонларидан бири. 32. Романнинг «Қил устида турган тақдирлар» бобидан: «...?...», инон, мен тирик бўлсам, сенга бало-қазони йўлатмасмен. - Тангри сизни ҳам паноҳида асрасин, Тохир оға. 33. Олий жазони ижро этишда қўлланилган мослама. 34. Асар асосидаги телефильмда санъаткор Толиб Каримов ижросидаги қаҳрамон. 35. Романнинг биринчи қисмидан... Умаршайх мирзонинг қўлидаги чиний ...?..., катакдаги хатардан қутулгандай осойишта ...? 36. Ҳисоб илми. 37. Бино лойиҳаси. 38. ...?..., мирзо раҳнамолик қилган асли исми Индри бўлган дехлилик сипоҳий олган ном. 39. Баланд, баҳаво бино. 40. Жанг, олишув. 41. Алишер Навоий Хирот шаҳрида қурдирган меъморий обидалардан бири. 42. Шоҳга қўриқчилик қилувчи хизматкор.

«БОБУР ҲИҚМАТЛАРИ» МУАММОМАСИ

Аввало, романда Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ҳиқматли мисралардан келтирилиб, рақамларда ифодаланган калит сўзларни топинг.

- Бори 16, 9, 6, 3 яхшилиқ қилгилки, мундин яхши йўқ,
Ким дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиқ.
- Бобур ўзингни 12, 15, 6, 3, 5, 3 11, 12, 15. ёрсизки, мен.
Истаб жаҳонни, мунча қилиб ёр топмадим.
- Не хуш мени хушлару не бегона,
Не ғайр ризо мендину не жонона.
Ҳар нечаки яхшилиқда қилсам афсун,
Халқ 7, 17, 15, 3 ёмонлик била мен афсона.
- Сендек менга бир ёри жафокор топилмас,
Мендек сенга бир 8, 14, 15, 7 вафодор топилмас.
- Ҳар ёнғаки азм этсам, ёнимда борур меҳнат,
Ҳар сорики юзлансам, ўтрумга қолур қайғу,
Юз жавру ситам кўрган 13, 7, 2, 6 меҳнату ғам кўрган,
Осойиши кам кўрган мендек яна бир борму?
- Грифтем олам ба марди-ю зўр,
10, 3 лек набурдем бо 18, 1, 4 ба гўр.

Энди калит сўзлари жавоблари асосидада шакл атрофидаги рақамларда яширинган шоҳ ва шоир қаламига мансуб икки мисра ҳиқматни билиб оласиз.

Фозилжон ОРИПОВ

Газетанинг навбатдаги сони 19 феврал сешанба кунини чиқади.

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Muassis:

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir o'rinbosari:

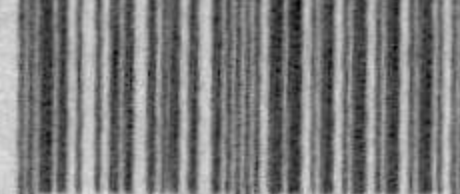
Zayniddin Rixsiyev

Tahrir hay'ati:

Muhammad Ali Ahmedov, Oksana Belasova, Dovud Madiyev (Bosh muharrir o'rinbosari), Baxtiyor Mahmadiyev, Sog'indiq Niyetullayev, Eson Rajabov, Jahongir Sharofboyev (Mas'ul kotib).

2007 yil 11 yanvarda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2013-5000

Gazeta o'qituvchisi, A-3 formatida bosildi. Hajmi 4 bo'sama tabaq.

«Shonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mummkin.

Bo'limlar:

Kasaba uyushmalari hayoti — 256-87-63, Huquq va xalqaro hayot — 256-64-69, Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport — 256-82-79, Xatlar va muxbirlar bilan ishlash — 256-85-43, Reklama va e'lonlar — 256-87-73.

Viloyatdagi muxbirlar:

Andijon + 998 91 141-27-70; Buxoro + 99893 653 50 81; Sirdaryo + 998 90 999 58 30; Jizzax + 998 94 418-67-49; Navoiy + 998 94 226-28-84; Namangan + 998 90 260-50-77; Samarqand + 998 93 352-50-87; Surxondaryo + 998 95 502-16-68; Farg'ona + 998 90 583-49-79; Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm + 998 90 719-48-00; Qashqadaryo + 998 91 467-30-01.

Manzilimiz:

100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko'chasi, 24-uy

Nashr ko'rsatkichi:

133

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va anjamb kuni chiqadi. Sotuvda o'rinli narxda.

Navbatchi muharrir:

B. Rizayev

Navbatchi:

A. Arslonov

Musahhir:

S. Shodiyeva

Bosishga topshirish vaqti - 21.00

Topshirildi - 22.15

E-mail: shonch2012@gmail.com

Gazeta «Shonch»ning kompyuter markazida teriladi va sahifalandi. Sahifalovchi: H. Abdullatov

«Shonch» dasturiyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshqaruvida chop etiladi. Korxona manzili: «Buyuk Yul» ko'chasi, 41-uy.

Buyurtma T — 211 21501 nusxada bosildi 1 2 3 5